

**ТРАНСГРАНИЧНОТО
СЪТРУДНИЧЕСТВО
НА ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ**

Международна кръгла маса
24 ноември 2001 г.
Доклади и изказвания

A 02 - 00871



Мероприятието е финансирано със средства на
Правителството на Федеративна република Германия,
в рамките на Пакта за стабилност в Югоизточна Европа.

София, 2001 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Проф. Нора Ананиева	– председател на фондация "Солидарно общество" – въстъпително слово 4
Арнолд Вемхьорнер	– директор на Регионално бюро в София на фондация "Фридрих Еберт" 6
Венелин Узунов	– кмет на община Разград, председател на Националното сдружение на общините в Република България 8
Живко Днев	– заместник-кмет на община Русе 13
Ливиц Клежан	– заместник-кмет на град Гюргево, Румъния 18
Андрей Андреев	– кмет на община Перник 21
Кирил Алексов	– кмет на община Кюстендил 24
Слободан Ковачевски	– кмет на град Куманово, Македония 32
Велин Методиев	– кмет на община Годеч 36
Антоанетка Станева	– кмет на община Ново село 41
Любен Лаков	– кмет на община Никопол 46
Люсиен Симеонов	– кмет на община Чипровци 51
Янко Кючуков	– кмет на община Любимец 60
Дилян Енкин	– кмет на община Троян 64
Люпчо Петковски	– кмет на община Крива Паланка, Македония 67
Слободан Попович	– кмет на град Сурдулица, Съюзна Република Югославия 69
Кирил Йорданов	– кмет на община Варна 71
Владимир Москов	– кмет на община Гоце Делчев и председател на Асоциация Места-Нестос 76
Константинос Гримбас	– изпълнителен секретар на Еврорегиона Нестос-Места 82
Алкис Пападимитриу	– координатор на Еврорегиона Нестос-Места и член на Управителния съвет на Асоциацията на европейските погранични райони при Съвета на Европа 84
Владислав Ксионжек	– председател на Организационния комитет на програмата "Най-добрите стоки и услуги на руските пазари", Москва, Русия 87
Живка Дамянова	– координатор на "Коалиция 2000" 92
Венелин Узунов	– заключително слово 94

ПРОФ. НОРА АНАНИЕВА –

председател на фондация "Солидарно общество"

Уважаеми дами и господа,

Настоящият международен семинар се провежда по линия на проекта за развитие на местното самоуправление, финансиран от германското правителство в рамките на Пакта за стабилност на Юго-източна Европа. Мотивите за особеното внимание към местното самоуправление в нашия регион са много. Те се съдържат и в ролята на местните държавни органи за укрепване на държавността, и в значението им за активизиране на участието на гражданите в управлението, и в необходимото развитие в съответствие с принципите на Европейската харта за местно самоуправление, и във възможностите за трансгранично сътрудничество между общините и техните граждани от различните балкански страни. Тези и още редица други аспекти на местното самоуправление вече бяха предмет на обсъждане на "кръгли маси", организирани от координатора на проекта – бюро на фондация "Фридрих Еберт" в Загреб, Хърватска.

Ние избрахме темата за нашия семинар неслучайно. Традиционни и многостранни са връзките между общините и регионите от двете страни на нашите граници. Тези връзки надживяха много превратности на балканската история, за да се утвърдят като сериозен фактор на стабилността и развитието. В новите времена те имат нови измерения и роля, най-вече – във връзка с цялостния процес на евроинтеграция. В структурите на Съвета на Европа и на Европейския съюз вече работят специализирани форуми на европейските общини, където и нашият регион е много активен. Утвърдена форма на трансгранично сътрудничество е еврорегионът, чиято география на Балканите се разширява.

С една дума, има вече богат опит, който заслужава анализ. Сериозни са и проблемите, чиито решения изискват обединени усилия.

Радвам се да поздравя с "Добре дошли!" представителите на граничните български общини и на техни партньори от Румъния, Югославия, Македония и Гърция. В нашия международен семинар ще вземат участие и представители на Националното сдружение на общините в Република България, на Асоциацията на дунавските общини, на обединението на общините от Черноморието, на старопланинските, родопските, тракийските общини.

Дискусията на семинара ще бъде организирана в две части. Темата на сутрешното заседание е трансграничното сътрудничество

во на общините. На това заседание ще изслушаме доклади от 10 български общини, като очакваме в обсъждането да се включат и нашите гости от другата страна на границата. Следобедното заседание ще посветим на утвърдената вече форма на еврорегионите и по-специално – на опита на българо-гръцкия Еврорегион Места – Нестос, още повече, че тук са водещите фигури на регионалния проект от двете страни.

Желая успех на семинара и се надявам той да даде тласък на развитието на трансграничното сътрудничество между общините в интерес на стабилността и развитието на нашия регион.

Добро утро, дами и господа!

За мен е специално удоволствие и чест да приветствам всички тази сутрин на кръглата маса за трансграничното сътрудничество. Особено бих искал да приветствам госпожа Нора Ананиева от фондация "Солидарно общество". Тя е наш партньор, с когото работим от много време в близко сътрудничество.

Също така бих искал да поздравя господин Венелин Узунов, който е председател на Националната асоциация на общините в България. Тази асоциация е също дългогодишен партньор на фондация "Фридрих Еберт" и през последните няколко години ние работихме заедно по много проекти. Аз съм сигурен, че ще продължим това сътрудничество и в следващите години.

Приветствам и нашите гости от Македония, Румъния, Югославия и Гърция и се надявам настоящата конференция да им бъде както полезна, така и интересна.

Бих искал да кажа няколко думи за проблемите, които ни дава мотивация за конференцията. От началото на тази година фондация "Фр. Еберт" започна един регионален проект за Югоизточна Европа, чиято цел беше да направи анализ на ситуацията на местното самоуправление в региона и системата за децентрализация и да подпомогне всякакви възможни реформи. Конкретна проява, свързана с нашите цели, беше една конференция, проведена през април в Загреб. Според нас, тя беше доста важна за началото на проекта. От тази конференция има публикация, която се нарича "Местното самоуправление и децентрализацията в Югоизточна Европа". Там са включени много доклади и анализи върху положението на различни държави от Югоизточна Европа. От този семинар реализирахме и публикация по финансирането на местното самоуправление в три страни от региона. Целта беше да сравним националните системи и да обменим опит. Вярваме, че това е много важно. Смятаме, че е също така необходимо да сведем тази информация на местно ниво. Важно е информацията от това, което се случва на регионално ниво, да стигне до национално ниво, да има добра връзка между регионалните и националните прояви.

Друга цел е да се опитаме да подобрим комуникацията между общините в региона и особено трансграничните дейности, които са много важни. Днешната конференция е част от целта да стимулираме по-доброто общуване между общините в региона.

Професор Ананиева беше сред членовете на екипа от експерти за региона, които участваха в семинара в Загреб и оттам почерпиха идеи и за подготовката на тази конференция.

Бих искал да спомена, че организацията се извършва от фондация "Солидарно общество", а финансирането — от германското правителство чрез Пакта за стабилност на Югоизточна Европа.

Така че днешният форум е част от усилията на международната общност да стимулира междурегионалното общуване в Югоизточна Европа.

Накрая искам да пожелая на всички това да бъде една много полезна конференция, която с обмяната на опит да допринесе за преките връзки между общините по границите. Вчера имах възможност да разговарям с някои от вас и вие изтъкнахте, че между България и Гърция има много добро сътрудничество. Предполагам, че така е и с Румъния, макар че не съм разговарял още с никого от Румъния.

Вярвам, че тази конференция ще бъде една конкретна стъпка за превръщането на границите в региона в нещо по-малко важно. Знаете, че проблемът с границите на Балканите през миналия век беше много сложен. И ние всички трябва да разберем, че ако имаме добро сътрудничество, границата не е толкова важна. Това, което е по-важно, е търговският обмен, е обмяната на информация. И се надявам, че един ден, когато всички ще сме в Европейския съюз, границите ще бъдат излишни.

ВЕНЕЛИН УЗУНОВ –

кмет на община Разград, председател
на Националното сдружение на общините в Република България

Уважаеми дами и господа,

Скъпи колеги,

Позволете ми най-напред да благодаря на организаторите от фондация "Солидарно общество" за важната и навременна инициатива да се организира днешната кръгла маса, както и за поканата да споделя пред вас мисли от името на Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ).

Тъй като в програмата са предвидени изказвания на мои колеги, които общини имат конкретен опит в трансграничното сътрудничество, аз ще се опитам по-скоро да очертая европейските тенденции в тази област като отправна точка за изясняване на задачите и състоянието, които желяем да постигнем.

Нека, първо, обаче кажа няколко по-обща думи за участието на българските местни власти в цялостния процес на подготовка на България за присъединяване към ЕС, така както го виждаме ние в националното сдружение.

Защо е толкова важен този въпрос? Затова защото разширяването на ЕС се свързва наред с другото и с утвърждаването на нови форми на управление, осигуряващи съществено участие на гражданите. Необходимо условие за стартиране на демократично управление е децентрализацията, което означава разумно разпределение на пълномощията на основата на принципите на субсидиарността и социалната солидарност. Това е пряко свързано с организацията и дейността на местните и регионалните администрации в отделните страни. Крайната цел е изграждане на Европа на региони, градовете и гражданите на базата на единен модел за развитие и просперитет в условията на социална държава.

Участието на местните власти в интеграционните процеси може да се реализира ефективно само в тясно сътрудничество с централната власт. Във връзка с това ще изразя неудовлетворението си от слабото привличане на местните власти при изработването на българските позиции по важни глави от преговорите с ЕС, които имат отношение към общините. Няма да е пресилено, ако кажа, че такива са повечето от главите. Но конкретно ще се отнася до главата по регионална политика, мога определено да твърдя, че няма държава, която води или е водила преговори с ЕС, където местните власти да не са имали решаващо участие във формирането на националната позиция.

Смятам, че за да влезем подготвени в обединена Европа, трябва да се стремим към постигането на следните взаимно преплитачи се цели:

- 1) съвременен административно-териториално устройство на страната и ефективно функциониращи административни единици;
- 2) засилване на местната демокрация;
- 3) децентрализация на функциите и финансиране на общините;
- 4) включване на гражданите, неправителствените организации и младите хора в управлението на местно ниво;
- 5) засилване на компетентността на местните власти.

Непосредствени задачи в изпълнение на горните цели са: организиране на общата дискусия за по-нататъшното развитие на административно-териториалната структура и изграждане на второ изборно ниво на управление; увеличаване на самостоятелността на местните власти чрез децентрализация на функциите при планиране и изразходване на средствата; хоризонтална координация при регулиране на процеса на децентрализация и обезпечаване на функциите с ресурси; провеждане на редовни дискусии с широко участие на гражданите по основните насоки на управлението на общините. За изпълнение на тези задачи очевидно ще е необходима и реформа на правната база. От програмата на правителството остава с впечатление, че то споделя като цяло тези виждания. Важното е сега със съвместни усилия да ги реализираме на практика, защото залогът пред всички нас е огромен, а за съжаление последният доклад на европейската комисия за България не констатира особен напредък у нас в тази област. Особено тревожно е изоставането в изграждането на структури и капацитет за подготовка и изпълнение на проекти за регионално развитие и усвояване на европейските фондове.

Тук неизбежно стигам и до международното сътрудничество, включително на местно ниво. Процесът на разширяване на ЕС се намира в решаваща фаза и всички заинтересовани страни трябва да допринесат за неговото гладко протичане и успешно завършване. Международните събития в последно време (особено терористичните актове от 11 септември) още веднъж подчертават необходимостта от укрепване на европейското единство, включително разширяването на Европейския съюз на изток и на юг, в резултат на което съставът му ще нарасне на 27 страни. За успеха на тази задача е необходимо да се преодолеят сегашните неравенства, а за то-

ва трябва фондове, ресурси и административен капацитет, като отговорностите за изпълнението на европейското законодателство са основно на субнационално ниво. Икономическото развитие може да бъде осигурено най-добре също на регионално равнище. Според някои изчисления разширяването ще допринесе, наред с другото, за разкриване на 2 млн. нови работни места в новооткритите страни, без да подценявам, разбира се, по-общите политически ползи за страни като България.

Важно условие за успешната подготовка на българските местни власти и ефективното поемане на отговорностите, произтичащи от членството е развитието на контакти с партньорите им от ЕС и други страни-кандидатки.

От името на НСОББ искам затова специално да приветствам нашите приятели от чужбина, които днес присъстват тук, както и, разбира се, да благодаря на фондация "Фридрих Еберт", от която неведнъж сме получавали подкрепа и съдействие. Използвам случая да ви информирам, че на 12 декември, непосредствено след юбилейното ни общо събрание, ще проведем съвместна конференция с Комитета на регионите на ЕС на тема: "Българските местни власти в перспективата на европейската интеграция". На нея очакваме лорд Ханинг Фаилд – зам.-председател на Комитета на регионите, представители на местната власт от държавите-членки на ЕС, както и членове на нашето правителство, депутати, неправителствени организации и други.

Няколко думи по конкретната тема. Трансграничното сътрудничество заема все по-важно място в международния дневен ред на местните власти в европейските страни по две основни причини. Първо, защото тази дейност е важен инструмент на европейската интеграция, способстващ ефективно за сближаването на народите и гражданите на Европа. Второ, трансграничното сътрудничество е важен фактор за икономическо развитие, позволяващ на регионите да участват пълноценно в интегрирания европейски пазар. За България трансграничното сътрудничество има допълнително значение като елемент на подготовката на страната за присъединяване към Европейския съюз, в която местните власти имат важна роля и отговорности. И тук обаче, както и в много други области, активното участие на общините зависи до голяма степен от техния цялостен статус в обществото и от пълномощията, които те са успели да завоюват в отношенията си с централната власт. Това се отнася както до нормативната база, така и до финансовите възможности за провеждане на международната дейност.

В Западна Европа трансграничното сътрудничество се развива динамично от около тридесет години. За България това е област, в която също има много да се навакса, особено след въвеждането на концепцията за еврорегионите. За сравнение ще посоча, че по границите на една Словакия вече има изградени 10 еврорегиона. Различията, които трябва да се преодолеят, включително и чрез различни форми на трансграничното сътрудничество, са много и разнообразни: като се почне от образователните системи, дипломи, технически стандарти, транспортни и комуникационни мрежи и прочие и се стигне до икономическо, финансово, социално, административно и друго законодателство, регионално планиране и т.н. Да не говорим за наследените политически, културни, етнически и психологически проблеми, за чието решаване се изисква много търпение и упоритост. Това е особено валидно за Югоизточна Европа. Следва да се отчита фактът, че граничните райони като правило са поемали винаги най-тежките последици от междудържавните конфликти в Европа – материални разрушения, недостиг на инвестиции, слабо развити инфраструктури и услуги, депопулация, затегнат митнически и полицейски контрол и практическо затваряне на границите в периоди на конфронтация. Задача на регионалната политика на национално и европейско ниво е следователно установяването на нормално икономическо и социално взаимодействие в граничните области чрез стимулиране на развитието и трансграничното сътрудничество. В това отношение опитът на ЕС в премахването на т. нар. "твърди" граници (митнически и полицейски проверки, административни и финансови бариери и пр.) е особено ценен за нас.

Темата за трансграничното сътрудничество е твърде обширна, за да се опитам да я изчерпя за няколко минути. Многобройни са схемите на такова сътрудничество, които се използват в Европа: двустранни контакти, еврорегиони, междурегионални връзки, трансевропейски мрежи. Широк е и кръгът от действащи лица: централни, регионални и местни власти, различни икономически и други субекти, граждански структури и пр. Облостите на взаимодействие са също най-разнообразни: обучение и квалификация, транспорт, екология, битови отпадъци, туризъм, културно и икономическо наследство, търговия, технологии, производство и т.н. Най-важното е да се осигурят взаимни ползи.

Искам да завърша като изразя убеждение в огромната роля, която трансграничното и въобще международното сътрудничество играе в процеса на европейската интеграция. То е съществен фактор за установяване на по-близки връзки между народите и за ико-

номическото развитие. В този смисъл е окуражаващ нарастващият интерес на българските общини и техните европейски партньори към задълбочаване на взаимните контакти, както и подкрепата на европейските институции за този вид дейност. Но за нейното успешно развитие е необходима адекватна политическа, административна и финансова помощ от страна на централните власти на национално равнище.

ЖИВКО ДЕНЕВ –
заместник-кмет на община Русе

Уважаеми дами и господа, участници в международната кръгла маса на тема "Трансграничното сътрудничество на общините в България – състояние и перспективи",

Чувствам се поласкан от възможността, която ми се дава, да споделя макар и скромния опит на община Русе в тази сравнително нова, но с изключителна перспектива дейност – трансграничното сътрудничество. Естествено, бих се радвал, ако днес имаше възможност да теоретизираме по-малко, а да обменим положителни практики – и най-важното – да споделим проблемите и да потърсим заедно техните решения. Защото категорична е нашата увереност, че пътят на нашите общини към Обединена Европа задължително минава през нашите съседи, а на дълъг път се тръгва с добри и изпитани приятели.

Нашият мъдър народ има поговорка: "Съседът е по-близък от родината".

Това, което днес наричаме с модерния термин "Трансгранично сътрудничество Русе-Гюргево", в една или друга форма съществува от векове и неговото развитие се обуславя преди всичко от техническия прогрес. Много малко е влиянието върху традиционните форми на съседски отношения – смените на правителства, политики и др. "обективни" условия. Реката като граница не само разделя, тя създава и по-здрави връзки. Историците са изписали тонове хартия за българските възрожденци, творили в Русе и Гюргево, за бунтовниците, намерили своята втора родина при съседите. Старите русенци още помнят зимните пързалки по замръзналия Дунав, традиционните балове на русенския и гюргевския еснаф, надсвирванията на гарнизонните оркестри, спортните срещи, а днешните ученици със сигурност ще разказват на своите внуци за срещите си с другарчетата от другата страна на Дунава. Само бегло ще спомена, че Русенският драматичен театър гостува най-малко 10 пъти годишно в Гюргево, връщайки визитите на колегите си, че Търговските камари на двата града са в постоянен контакт, а срещите между общинските ръководства на различни нива са почти ежесемесечни.

Всичко това и още много неизброено е чудесно, но то не би било достатъчно за близкото бъдеще, ако днес не бъдат заложени в него перспективите на трансграничното сътрудничество, изразяващи се в:

1. институционално изграждане;
2. генерализирането му във всички области;
3. необратимост на институционализираното трансгранично сътрудничество;
4. активизиране на дейностите в областта на трансграничното сътрудничество в рамките на европейското пространство;
5. превръщане на международните граници в чисто административни – т.е. от граници за "филтриране" в граници за контакти.

Руководството на община Русе съзнава голямото значение на трансграничното сътрудничество за решаване на местните проблеми съвместно със съседите си. Естествено е, че тези решения биха били невъзможни без взаимно разбиране и без помощта на централните власти от двете страни, без съдействието на НСОРБ и АДО "Дунав".

Не мога да не отбележа неограничаваната помощ на Инициатива местно самоуправление на Американската агенция за международно развитие, която разработи и издаде методически помагала на тема "Трансгранично сътрудничество".

На 16.11.2001 г. в Русе беше проведен семинар, на който колегите от община Гюржево ни запознаха с великолепните възможности на програмата LOKAL AGENDA 21 (Местен дневен ред 21) и работата си по нея. Всички бяхме единодушни, че съвместно бихме работили по тази програма и успешно бихме реализирали изграждането на институциите на учредения вече Трансграничен еврорегион Русе-Гюржево. За съжаление, засега Русе не е включен в плана на програмата за България.

Разбира се, ние не се ограничаваме само с това, а търсим и намираме различни форми на сътрудничество.

Общо взето, на този етап, ние разглеждаме сътрудничеството на две нива. Първото сътрудничество е на ниво институции, институционално укрепване и свързаните с тях микропроекти. Второто ниво е сътрудничество в областта на крупните инвестиционни и инфраструктурни проекти.

Първите опити за сътрудничество са след демократичните промени в двете страни. Общозвестен факт е, че вследствие на индустриализацията на региона се получават особено големи натрупвания на замърсители на въздушния басейн над двата града. По препоръка на UNEP, през 1992 г., бе създадена смесена координационна екологична комисия за региона с основна задача мониторинг на замърсяването, локализиране на източниците на замърсяването и конкретни мерки за подобряване на екологичната обстановка в региона.

По програма ФАР бе сключен договор 94-0984 с DHV Consultants BV относно проект "Трансгранично замърсяване Румъния – България", в който централно място е отделено на региона Русе-Гюржево. От тогава до сега, всички наши усилия са насочени към изпълнение на препоръките от този доклад. Смесената екологична комисия работи много добре, като последната среща ще бъде на 26.11.2001 г. в Русе.

Една от най-успешните програми на ПРООН за България е "Красива България", по която програма в община Русе за 1998 г. са усвоени 700 000 щ.д., за 1999 г. са усвоени 350 000 щ.д., за 2000 г. са усвоени 600 000 щ.д. и през 2001 г. още 400 000 щ.д. В нашия град функционира определено най-добрият екип в страната по тази програма. През 1998 г. ние проведохме едно съвместно обсъждане на нашия опит в Гюржево, на което разяснихме възможностите си и посочихме как те биха могли да се оползотворят и приложат в тогава изграждащата се програма за Румъния. Сега, на тази среща, ние отново предлагаме сътрудничество в магистрала Русе-Гюржево, в речните гари в двата града, в два музея, например природонаучни, и други подобни.

Особено ефективна форма на сътрудничество в областта на институционалното укрепване е съвместното кандидатстване пред различни донорски организации. Един изключително успешен пример е съвместно разработен проект по програма "Еколинкс" между община Русе, община Гюржево и Дулут-САЩ, с който бе поставена основа на система за управление на околната среда и природните ресурси в региона. Основните резултати от този проект бяха получаването от страна на ЕС на Награда за присъединяване в Европа на община Русе, предложение за проучване на възможността за построяване на съвместна пречиствателна станция за двата града и проект за реализация на програма за сертифициране по ISO 14000 на тази система. Реализацията на последните два проекта е на стойност 500 000 щ.д. всяка една и затова търсенето на финансиране продължава.

Друг съвместен проект беше "Инфоджир", по който бяха реализирани по 10 предавания по ТВЦ на двата града и по останалите медии, запознаващи населението с постиженията на своите съседи.

Последната за сега дейност е по създаването и регистрирането на Еврорегион Русе-Гюржево, като на 5 юли 2001 беше проведен международен семинар на тема "Еврорегиони и трансгранично сътрудничество между България и Румъния", финансиран от Съвета на Европа. През април беше подписано споразумение между двете об-

щини за създаване на еврорегиона, което след регистрацията в съда ще бъде представено в Сдружението на пограничните региони със седалище в Германия. Една от основните задачи на този еврорегион ще бъде създаването на общ университет в двата града, чиито дипломи да бъдат признати в Европа.

Второто ниво на взаимодействие между нашите общини е в областта на големите инфраструктурни проекти. Поради голямото ниво на замърсяването на въздушния басейн, естествено, най-голямо внимание беше обърнато на отстраняването на замърсяването от най-големите причинители – термичните централи в Русе и Гюргево. През 1999 и 2000 г. бяха проведени редица срещи в двата града с потенциален инвеститор от Дания за евентуално строителство на електрофилтри в двата града. Община Русе успя да завърши в кратки срокове преговорите за начина на финансиране на електрофилтър на блок №5 на стойност 11 300 000 датски крони, който в момента е пред завършване. В периода 17-21 декември предстои официалното откриване на този обект. Надяваме се, че по същата формула ще продължи и строителството на електрофилтър на блок №4. Доколкото сме информирани, колегите от Гюргево също са пред приключване на договор за реконструкция на електрофилтър и отново с датски инвеститор.

Друга възможност, която ни се предоставя, е кандидатстване за съвместни проекти на стойност по-големи от 2 000 000 щ.д. пред програма ФАР – "Трансгранично сътрудничество". Нашето мнение е, че вече трябва да се финансират реални инфраструктурни проекти, а не да се влагат пари само за измервания и консултантски услуги. По тази причина сме предложили на тази програма 3 проекта за финансиране. Първият проект се отнася за модернизирани и реконструкция, включително и сервоочистка в двете термични централи, което ще бъде на стойност над 15 000 000 щ.д. Вторият проект се отнася за проучване на възможността за построяване на обща пречиствателна станция между Русе и Гюргево. Възможностите за построяване на пречиствателна станция в Гюргево са проучени от японска консултантска фирма, което ще ни бъде от полза. Трети проект се отнася за съвместна разработка на градоустройствен план на общата агломерация Русе-Гюргево.

Не бива да се подценява и възможността за кандидатстване със съвместни проекти от присъединителните фондове на ЕС. Ние вече имаме известен положителен опит с успешното кандидатстване пред програма ИСПА за финансиране на дело за отпадъци на стойност 13 000 000 щ.д.

Изложените основни насоки на сътрудничество, разбира се, не изчерпват цялото многообразие на съвместна дейност, особено между другите институции като РИОСВ, ХЕИ, ВМС и други подобни. Именно затова ние се надяваме, че тази среща ще обогати нашите възможности и ще открие нови хоризонти за сътрудничество пред общностите на двата града.

Уважаеми госпожи и господа,

Искам да ви благодаря за поканата да участвам на тази "кръгла маса", разглеждаща темата "Трансграничното сътрудничество между общините на Румъния и България – настояще и бъдеще".

На мен се падна честта да представя пред вас някои от аспектите на сътрудничеството между общините Гюргево и Русе.

В общия план на сътрудничество, и в частност чрез подписаните трансгранични споразумения за опазване на околната среда, Румъния и България укрепват процеса на регионално развитие.

Двете държави подписаха споразумение с оглед трайното опазване на околната среда.

Двата града – Гюргево и Русе, имат своите исторически традиции на добросъседство и сътрудничество във всички области, превръщайки река Дунав в своеобразна "допирна точка". От 1997 година двата града са побратимени.

До края на 1989 г. в Гюргево и Русе функционираха два "коласа" на тежката индустрия и машиностроене, които бяха в пряко сътрудничество. Директорите на тези две предприятия, които в последствие станаха кметове на градовете, развиха трайни връзки на приятелство и взаимодействие. То беше ориентирано в много области: икономика, околна среда, култура, спорт, администрация, транспорт, телекомуникации, санитарно-ветеринарна помощ и др.

Трансграничното коопериране е многопланово и се развива посредством обмяна на опит, взаимна помощ, информация, ускоряване на процедурите по правно съответствие, срещи на различни нива, икономически обмен и постоянни контакти на специалисти.

Смесената комисия за околна среда, създадена през 1994 г., съумя да прескочи "барьерите" и да разшири своята дейност, започвайки да се занимава и със здравни проблеми, така както сочи новото име на комисията – "Комисия по екология и здравеопазване Русе – Гюргево". Същата прие нов правилник за работа и списък на екологични проекти, които ще бъдат съвместно разработвани.

На отговорно ниво е взаимодействието между местните и регионални служби, между агенциите по опазване на околната среда, заседаващи веднъж месечно, между Търговските камари, образователните институции и православните църкви.

Споменавайки за връзките между регионалните и местни служби, трябва да отбележим, че от 1990 година започна работа и т. нар.

"Лига на дунавските общини в Румъния", включена в работната програма на сдружението на дунавските страни, в което участват Румъния и България. В седмицата от 8 до 12 октомври 2001 година в Русе се състоя среща на тази организация.

Стремежът на двете общности към взаимопомощ намира различни форми на изява. За сведение ето някои от по-съществените проекти:

- През 1998 година в рамките на програмата ФАР бе разработен проектът INFOGIR, който ще информира гражданите на Русе и Гюргево за събитията от регионален характер, посредством радио и телевизионни предавания, както и с отпечатването на вестник на двата езика.
- През 1999 година започна разработката на проекта "EKOLINKS" с партньори от град Русе и град Дулут – Минесота, САЩ, който има за цел създаването на обща стратегия за опазване на околната среда.
- Обща система за "мониторинг" на състоянието на атмосферния въздух в ограничена зона и в поречието на река Дунав.
- През април 2001 година се подписа обща конвенция за създаване на Българо – румънска еврозона за трансгранично сътрудничество Русе – Гюргево, която бележи успешно развитие.
- В момента е в ход проектът BRIE – Европейски междоуниверситетски българо – румънски център, в който участват Колежът по икономика в Гюргево (филиал на Икономическата академия – Букурещ), Русенският университет и Колежът на университетските ректори от Германия.
- Тези дни в Русе се проведе работна среща с оглед въвеждането и изпълнението и в Русе на проекта "AGENDA 21 LOKALA". Този проект е финансиран от PNUD и вече е в ход и в град Гюргево – който е един от 9-те "пилотни" участници в проекта.
- През септември 2001 година Министерството на развитието и прогнозирането в Румъния по предложение на Дирекцията за трансгранично сътрудничество предложи фондацията "Св. Георги" в Гюргево да поеме дейността на регионалното Бюро за общия фонд на малките проекти Румъния – България.

В сферата на културата сътрудничеството е интензивно и разностранно. В тази връзка през 1998 година с участието на културно-

то аташе на Посолство България в културния дом "Йон Виня" – Гюргево, се откри първата българо-румънска зала за изложби и традиционни културни мероприятия. Културният дом подписа и заключителни протоколи за сътрудничество с културните институции в Русе за съвместни гостувания, фестивали, спектакли, художествени изложби и панаири на традиционните занаяти. Можем да отбележим участието на наши артисти на музикалния фестивал в Русе и на Международния младежки фестивал в Габрово.

Сътрудничеството в спорта се изразява в многобройните участия на младежи от Гюргево в спортни срещи и състезания в България.

С оглед присъединяването ни към Европейския съюз все по-леки за реализация са "реципрочните" проекти; възможни за финансиране стават инициативите, целящи разрешаването на проблеми от обща важност за гражданите на двата града.

По този начин, в съответствие с Пакта за стабилност в Централна и Източна Европа, община Гюргево получи финансиране в размер на 25 милиона евро от Европейската банка с оглед реконструкцията на водоснабдителната и канализационната мрежа и станциите за пречистване на води. Тази молба за финансова помощ трябваше да бъде съгласувана и одобрена от община Русе. По подобен начин община Русе миналата седмица отправи молба и получи съгласието на община Гюргево за три трансгранични проекта, които подлежат на разглеждане и финансиране:

- подобряване на екологичните условия в региона Русе – Гюргево чрез реконструкция на електрофилтри 3 и 4 на ТЕЦ Русе;
- пречиствателна станция в Русе, подпорна стена – II-ри етап, и общ колектор и пречиствателна станция Русе – Гюргево;
- общ градоустройствен план Русе – Гюргево, обхващащ зоните на активна агломерация.

Остават още много задачи за решаване, но нека бъдем оптимисти и с прагматизъм и европейски дух да се интегрираме в структурите на Европа.

АНДРЕЙ АНДРЕЕВ – кмет на община Перник

Уважаеми колеги,

Периодът през последните 12 години, както в страната, така и в общината, се характеризира с настъпилите политически, икономически и социални промени, които доведоха до сериозни трудности в повечето сфери на обществената и стопанската дейности, в т.ч. и в създадените международни отношения и контакти.

До 1995 г. Пернишкият регион почти се откъсна от балканските си съседи, загуби международните си икономически позиции, изпадна в колапсово състояние на промишлено структуриране и значителна безработица.

От 1995 г. насам общинското ръководство прие и осъществява стратегия и конкретни начинания за намиране мястото на Пернишкия регион в трансграничното сътрудничество, с цел по-бързо асимилиране и структурна адаптация на Пернишката община към европейските ценности и качество на живот.

Установени бяха неформални контакти, прераснали впоследствие в договориране и побратимяване със съседни на Пернишкия регион страни – Република Македония, СР Югославия, Република Черна гора (Скопие, Ниш, Струмица, Плевля, Рожае).

Особено ползотворно за бъдещото разширяване на трансграничното сътрудничество на Пернишката община се отразиха културните начинания и контакти през последните няколко години.

Бяха разменени културни делегации с участието на художествени колективи, писатели, художници, творци с:

- град Ошра – Беларус;
- град Електростал – Русия;
- град Балашиха – Русия;
- град Люблин – Полша;
- град Плевля – Черна гора;
- град Бака Ел Гарбия – Израел;
- град Сет – Франция;
- град Овар – Португалия;
- град Луганск – Украйна;
- град Скопие, град Ниш и много други.

На изключително добро ниво се поддържат контактите със страните-участници в Международния фестивал на маскарадните игри в Перник, който е под патронажа на Министерството на културата на Република България и се провежда на всеки две години.

Перник е уважаван член на Фондацията на европейските карнавални градове (ФЕКГ) със седалище Амстердам – Холандия. През тази година бяхме удостоени с честта да бъдем домакини на XIV конвенция на ФЕКГ през 2004 г.

Благодарение на тези контакти, заедно с побратимения ни град Овар-Португалия, спечелихме два проекта на Европейската общност.

1. Проект "Ролята на побратимените градове за изграждане на ценностите на гражданското общество".
2. Проект "Националната културна идентичност и граждани-ът на Европа".

Основните акценти на спечелилите проекти бяха новите съвместни изисквания на Европа за задълбочаване на партньорствата между неправителствените организации, граждански и бизнес сдружения с общините в побратимените градове, което би спомогнало за ефективни икономически контакти.

Активизирайки практическата реализация на тези контакти, побратимените градове създават възможности за оптимизация на всички аспекти на трансграничното сътрудничество по линия на укрепване на местното самоуправление.

Като резултат от тази наша дейност Европейската комисия – Генерална директива за образование и култура, награди община Перник със "златна звезда" за инициативата му за побратимяване на градовете за третото хилядолетие.

Задълбочава се сътрудничеството на Пернишка община за разширяване на трансграничното сътрудничество с Българската (Пернишката) търговско-промишлена палата и редица граждански сдружения и фондации.

Пернишката община участва активно в разработката на проекта за интегрирано развитие на Пернишкия регион като част от програмата ФАР на Европейския съюз.

Основната цел на проекта е да стимулира заетостта на региона посредством предоставяне на възможности за работа и обучение на безработните и създаване на благоприятна среда за развитието на малките и средните предприятия.

Участваме и в програмата за общинска инициатива ИНТЕРЕГ II – България и Албания, като на 1.10. 2001 г. в град Фодиса – Италия, бе подписано заявление за трансгранично партньорство за годините 2001 – 2006-а и по-специално – сътрудничество за Паневропейския коридор №8 в Македония и България.

Повишава се нивото на сътрудничество на община Перник, Пернишката търговско-промишлена палата (Експортно иновационен

център) и международните ни партньори, особено в побратимените градове.

В бизнес делегациите и проектите за сътрудничество участват пернишки представители на деловите среди.

С град Овар-Португалия, разменихме специализанти в областта на евроинтеграцията и консултантските услуги.

Пернишки бизнесмени извършиха пробирание на пазара за стомана в Португалия. За съжаление се оказа, че там се купува стомана от нашето предприятие "Стомана индустри", но чрез испански посредници, т.е. не се използват нашите преки контакти.

Пернишките училища спечелиха няколко проекта по линия на трансграничното сътрудничество и особено заради подобрените контакти с чужди послества в Република България. XII ОУ "Б. Левски" реализира два проекта с американската фондация CRS – за оборудване на компютърен и интернет кабинети и за изграждане на модерен тенис корт.

Община Перник сключи договор за сътрудничество с Междурегионалната общност за култура и просвета в Черна гора – СР Югославия, за размяна на иновационните практики в областта на културата и образованието.

Разширяват се перспективите за уплътняване на усилията на заинтересованите институции за привличане на чужди инвестиции в региона. Успоредно с всичко изнесено дотук, ние имаме своите сериозни проблеми в оптимизацията на трансграничното сътрудничество. Не е решен въпросът за взаимодействие между институциите, особено в светлината на новите проблеми с визовия режим (Украина, Русия и др.). В голямата си част участието на общините в съвместни програми и проекти на Европейския съюз е предварително лобирано и решено.

Няма подходящ инструментариум в рамките на междуправителствени програми и участието на общините в тях за привличане на външна финансова подкрепа и инвестиции, особено по линия на договорите с побратимените градове. Няма изградена информационна система и мрежа за предлагане на общи услуги и информация, за изготвяне на съвместни проекти на общините и т.н.

Трябва да се активира системата за вътрешен диалог между Националното сдружение на общините и местните власти за формиране на общи позиции по трансграничното партньорство.

Уважаеми дами и господа,

Какво представлява трансграничното сътрудничество и как то се развива през последните години в една гранична община като Кюстендил? С течение на времето това понятие еволюира от представите за регулярни срещи на общините от двете страни на границата с обмен на културни прояви или събори до изработването на съвместни стратегии за трансграничното развитие на пограничния регион. Стратегиите за трансгранично развитие стават все по-популярни механизми за управление на икономическото и социалното развитие на трансграничните региони. Такава една стратегическа рамка предоставя "визия" за бъдещето и определя целите и приоритетите на развитие в пограничните региони. Освен това тя позволява планирана и съвместна работа "ad-hoc" и неkoordinирано посрещане. Като цяло трансграничните стратегии представят естественото развитие, без да засягат ежедневните проблеми. Те предоставят полезна рамка и за финансиране на програми и проекти.

Докато може да се каже, че разработването на стратегия е от важно значение за всеки регион, то *съвместното* изработване на такава стратегия за даден трансграничен регион е от особено важно значение. Това произлиза от различните национални територии, включени в рамките на трансграничния регион, и от необходимостта да се сведе до минимум "последствията от бариерата" поради наличието на граница. Съвместната стратегия отговаря и на нуждите за намаляване на различията в развитие то и в доходите между двете страни от региона. В миналото акцентът на сътрудничество между актьорите (участници) в трансгранични региони се поставяше предимно върху въпроси, свързани с физическото планиране. В днешно време обаче се забелязва възможността за ползотворен обмен на мнения по цял кръг въпроси, обхващащи проблеми от социално-културното сътрудничество до околната среда и стигащи до проблемите на икономическото развитие. От голямо значение е това, че създаването на трансгранична стратегия позволява разбирателство и съвместна работа по общите проблеми.

Подготовката на обща стратегия за трансгранично развитие дава възможност на общностите от двете страни на границата да си сътрудничат и съвместно да определят бъдещото развитие на техния пограничен регион. Това ще помогне за бъдещото

взаимно разбирателство между двете общности и ще засили ползата от съществуващите организационни, бизнес и друг вид контакти. Нещо повече, сътрудничеството и съвместната работа при подготвителните етапи на тази стратегия предоставят солидна база за по-нататъшната съвместна работа по определяне, реализиране и мониторинг на програмата, както и за реалното появяване на съвместни проекти с директен трансграничен характер. Разработването на обща стратегия за трансгранично развитие на пограничните региони в нашата република обикновено започва със съвместни планове за отделни области в социално-икономическото развитие на региона чрез внедряването на различни инвестиционни, инфраструктурни и браншови проекти. Почти всички дейности на трансграничното сътрудничество на крайграничните общини се подпомагат от фондове и програми на ЕС.

Опитът на община Кюстендил в областта на трансграничното сътрудничество и развитието на трансграничните структури е изграден на база реализацията на проекта "Трансгранично сътрудничество между Крива Паланка и Кюстендил за развитие на регионалния туризъм" по програмата Credo – Phare. За съжаление поради кризата в Косово и едногодишната политическа криза в община Босилеград нивото на контактите ни с граничните общини в СР Югославия е доста по-ниско.

Град Кюстендил е разположен в първокласен път № 6 (E-871) на 86 км от град София и на 23 км от КПП Гюешево на границата с Р Македония. Първокласният път № 6 е главната надлъжна артерия – връзка на столицата със съседна Македония през Крива Паланка, Куманово и Скопие. Тя се покрива и с международния коридор № 8, чието изграждане в момента се финансира от Европейския съюз по линия на програма ФАР и Пакта за стабилност. На територията на общината се намират 43,3 км от този първокласен път. Третокласният път № 601 – Кюстендил-Драговищица – Долно Уйно – ГКПП Олтоманци свързва града с Република Югославия. Така община Кюстендил се явява средоточие на човешки и ресурсни потоци от Югославия и Македония. Оттук минава и връзката на България със Западните покрайнини.

В хода на изпълнението на проекта "Трансгранично сътрудничество между Крива Паланка и Кюстендил за развитие на регионалния туризъм" беше направено изследване на туристическите потенциали на двата града и целевите групи на проекта, насочен към съвместното развитие на туризма и бизнес план за осъществяване на това развитие в рамките на следващите 5 години. Генералната идея,

застъпена в проекта, предлага съвместяване възможностите на балнеологията в Кюстендил и възможностите за планинарски туризъм в планината Осогово с няколкодневни турове до Крива Паланка и нейните околности, където се намират много привлекателни туристически обекти, като например средновековният манастир "Св. Йоаким Осоговски". В рамките на проекта бяха изработени общи рекламни материали – брошури, тенис-фланелки, флагчета и др., които подпомагат рекламата на туристическите услуги в двата града. В регионалните центрове за туризъм бяха оборудвани електронни центрове, които освен бърз и лесен достъп до туристическата информация по електронен път предлагат и много необходими услуги за туроператорските фирми и частните лица, предлагащи туристически услуги.

Идеята за устойчивото развитие на двата регионални туристически центрове предвижда по-нататъшното им изграждане като юридически лица с нестопанска цел и развитие на предлаганите услуги с оглед самостоятелното им финансово съществуване и намирането на собствена търговска ниша на туристическия пазар. Изработен е бизнес план за устойчивото развитие на региона на Осоговието, в който са описани следните стъпки на развитие:

1. Туризмът в региона да се развива от един общ централен Осоговски туристически център (ОТЦ) с еквивалентни сектори и служители в двата града. Организиран е туристически съвет, който ще определя стратегията за развитие, целите, оперативната политика и ще подкрепя развитието на финансиращи дейности. Предвижда се центърът да се развие в няколко сектора:

Международният сектор по маркетинг трябва да бъде възлов в ОТЦ, като обезпечаваш различни задачи:

- предлагане офертите на ОТЦ на туристическия пазар (развлекателни дейности, дейност по транзитен и научен туризъм, допълнителни услуги и др.);
- осъществяване на контакти с чужди партньори – туристически организации, чуждестранни туристически асоциации, тур-оператори, международни туристически борси и др.;
- промоции и рекламна дейност сред обществеността
- печатни рекламни материали;
- осигуряване на информационни материали – брошури, листовки, описание на маршрути и карти за ловни и туристически маршрути.

Туристически сектори за културен / исторически / екологичен / научен / зимен / летен / здравен / транзитен и пр. туризъм.

Транспортен сектор – ще осигурява транспортни услуги на индивидуалните и групови туристи с всички видове транспорт – маршрутен, автобусен, езда на коне и магарета, таксиметрови услуги и пр.

Кооперативен сектор – за организиране на всички туристически дейности съвместно с услугите на малкия семейен бизнес за производство на храни, услуги, семейни хотели, апартаменти, стаи под наем, занимания на село и в полето.

Хигиенно-технически сектор – ще осигурява всички хигиенни услуги, както и ще покрива всички нужди от технически ремонти на возила и туристическо оборудване, услуги за пране, химическо чистене и др.

Информационен център – ще стартира обща информационна система в региона на Осогово.

Понастоящем двете общини разработват стратегията за трансграничната политика. Гражданите, интересувани се от тези проблеми, застават лице в лице с държавните и местни власти. Като се има предвид, че местните власти са най-добрият партньор на националното правителство, но и също така са негов естествен опонент и коректив, организирането на региона Осогово може да изиграе ролята на катализатор на демокрацията и децентрализацията в Македония и България. Следователно местната управа трябва да бъде водена от европейски дух и държавническо мислене, а не от партизански интереси. Ясно е, че една силна и стабилна местна власт означава силни общини и силна държава. Така че изграждането на един трансграничен еврорегион за планиране може да има много по-широк принос, особено в Пакта за стабилност.

Чрез този проект ще се изпитат по-нататъшните възможности за трансгранично сътрудничество и той ще се използва като пилотен проект за други подобрения, а именно:

- Да се ускори преминаването на туристите през ГКПП, като се обсъди и възможността за отваряне на още един пропускателен пункт на тази граница – например Делчево – Църварица.
- Да се изгради свободна търговска зона за туристически продукти.
- Да се осигури свободно преминаване на работната сила в региона в зависимост от наличността на квалифицирана ра-

ботна ръка и с оглед оптимизиране на нейното използване в региона.

- Да се разработи съвместна екологична стратегия с цел превръщане на Осогово в национален парк от двете страни на границата.
- Да се предложи този регион да се организира като първа свободна икономическа зона, която работи по европейско законодателство в областта на: подобряване мобилността на работната сила, развитие на съвместни образователни и бизнес центрове за малки и средни предприятия, реструктуриране на икономиката в региона, проверка на предвидителните условия за свързване на балканските градове с трансевропейската мрежа. Казано в обобщение, идеята е да се създаде малък търговски регион между тези две общини, който по-късно може да се развие като европейски регион на Балканите.
- Разпространяване на натрупания опит в други гранични региони в същия или друг сектор на икономиката.

Задача на местните власти е да се осигури поддръжка на правителството за продължаване на регионалното развитие в посочените по-горе насоки. Надяваме се, че и ЕС ще поддържа споразумението за сътрудничество между България и Македония, имайки предвид развитието на дейността на Пакта за стабилност в региона. Също така ще се подкрепя директното сътрудничество между местните общински власти, разработването на съвместни регионални планове за развитие реструктурирането на икономиката заедно с икономическото и социално развитие. Всичко това в крайна сметка ще резултира в мир, стабилност и взаимна толерантност на Балканите.

Изпълнението на този проект подпомогна и развитието на неформалните връзки между двете общини. Редовните контакти между ръководствата на местната власт в Кюстендил и Крива Паланка подобриха информираността по въпросите от общ интерес и очертаха възможностите за съвместна работа и бъдещо развитие в региона. Актуални са въпросите за безмитна зона, за подобряване организацията на работа на граничния контролно-пропускателен пункт на границата между двете общини, за съвместна дейност на агенциите за регионално развитие, за подобряване на бизнес климата за малкия и среден бизнес в региона и др.

В процеса на развитие на трансграничното сътрудничество беше подписано споразумение за създаване на Регионална асоциация за трансгранично икономическо сътрудничество (РАТИС) меж-

ду общините Кюстендил и Крива Паланка и агенциите за регионално развитие в двата града. Споразумението е подписано в съответствие с Европейската рамкова конвенция за трансгранично сътрудничество. Тази организация е регистрирана като сдружение с нестопанска цел и определя като своя основна задача работата за развитието на трансграничното сътрудничество като фактор за устойчиво и балансирано развитие на регионите от двете страни на границата. Тази задача следва да се реализира чрез:

- създаване на благоприятна инвестиционна среда за български, македонски и чужди инвеститори и подпомагане изграждането на смесени предприятия за стимулиране развитието на местните икономики в съответствие със световните стандарти и разкриване на нови работни места;
- реализиране на програма за трудова заетост в отдалечените планински райони чрез стимулиране развитието на екологично селско стопанство и еко туризъм на базата на лични природни и културно-исторически ресурси;
- Разкриване на нови работни места чрез стимулиране на предприемачеството, самонаемането, създаване и развитие на микрофирми.

В процеса на развитие на трансграничното сътрудничество в региона на България, СР Югославия и Р Македония през м. септември т.г. се проведе една изключително важна конференция за обща стратегия за развитие и интеграция на региона в триъгълника Ниш-Скопие-София, в който попадат Община Кюстендил и съседните ѝ общини в Македония и Югославия. Тази конференция декларира в свое комюнике, че трансграничното сътрудничество на общините в триъгълника Ниш-Скопие-София е от първостепенна важност за prosperитета, сигурността и мирното съвместно съществуване на народите в Югоизточна Европа. Конференцията разгледа потенциала на региона за социално-икономическо развитие, базиран на динамизма на предприемачите, мотивацията на гражданското общество и неправителствените организации и готовността на местните власти да бъдат водеща сила в подпомагане развитието на техните общности. На нея беше постигнато съгласие, че има възможност за разработване и внедряване на един проект за регионално развитие и интеграционна стратегия на региона в триъгълника Ниш-Скопие-София със следните основополагащи цели:

- Регионът да бъде оценяван в неговата цялост.

Неговите задачи ще се фокусират върху следните теми: по-

лики и стратегии за трансгранично регионално развитие; развитие на частния сектор; изграждане на капацитет на местно ниво, включително и гражданско общество; образование и обучение за младежта и културно сътрудничество.

– Системно и постоянно включване в процеса на всички потенциални актьори (местни власти, предприятия, граждански движения, образователни и културни институции, медии) с активната политическа подкрепа на националните правителства.

– Стратегията следва да засили възможностите на местните и национални власти за поддръжка на икономическото развитие на региона и да им даде възможност да изработят планове, с които да кандидатстват за финансиране пред съответните национални и международни институции с оглед ускоряване икономическото развитие на района.

На тази конференция беше декларирана и подкрепата на Съвета на Европа и неговата готовност да подпомага този проект. Беше изработен и съответстващ план за действие.

По наше мнение конференцията в Ниш може да стане учредителна за един нов еврорегион за развитие, поддържан и финансиран от ЕС и Пакта за стабилност. Той ще бъде израз на обща стратегия за развитие в триъгълника Ниш-Скопие-София и гаранция за по-бързото възраждане на всички общности в него.

Ние оценяваме споделения дотук опит на община Кюстендил като положителен и може би полезен за други гранични общини. Какви обаче са нашите изводи за трудностите и отрицателните страни в работата на общините по трансграничното сътрудничество?

Проблемът за постигане на устойчивост в трансграничното сътрудничество и съвместно развитие на регионите от двете страни на границата е основен за нас. Доколкото всички проекти по това сътрудничество се финансират изцяло или частично от програми и фондове на Европейския съюз, съвместната работа обикновено приключва с приключването на проекта. В този смисъл основна задача на местните власти е осигуряването на по-нататъшното развитие на проектите главно, с помощта на регионалните агенции за развитие и други подходящи неправителствени организации. Затова подкрепата за стабилизирането на тези организации на местно ниво следва да бъде основна задача на местните власти. Добър принос в тази дейност биха дали и регионалните сдружения на общините, каквито за съжаление няма създадени на територията на нашия Югозападен регион за планиране. Считаю, че проблемите и опитът на общините

в областта на трансграничното сътрудничество следва да бъдат изведени на нивото на първостепенните приоритети във всяка крайгранична община. А последователното финансиране на проекти в една и съща област на развитие от страна на програмите и фондовете на ЕС ще даде по-голям шанс за устойчивото развитие на общините в това направление.

Уважаеми дами и господа,

За мен е чест и удоволствие като кмет на град Куманово да присъствам на този форум и с моето участие да допринеса за трансграничното сътрудничество и добрите взаимоотношения на Балканите. Затова изказвам моята благодарност на домакините и организаторите на настоящата среща – фондациите "Фридрих Еберт" и "Солидарно общество".

Трансграничното сътрудничество между Република Македонија, Република България, Република Гърция, Република Румъния и Съюз-на Република Югославия се поставя като императив за нашата побърза интеграция в Европейския съюз. Ето защо за нас е чест и задължение да работим усърдно и да реализираме това трансгранично сътрудничество.

Регионът, в който се намират нашите държави, е част от Европа и традиционно той се счита за символ на неразбирателство и размирици. Същевременно това е един от най-слабо развитите райони на Европа. Затова развитието на трансграничното сътрудничество ще послужи като оръдие за предотвратяване на нови конфликти и за разширяване на икономическите и политическите взаимоотношения на Балканите.

Към трансгранично сътрудничество подтиква също децентрализцията на местната демокрация и формирането на гражданско общество.

Когато сътрудничеството между крайграничните селища в Юго-източния регион затихна, Европейският съюз засили своята дейност не само на държавно, но и на локално равнище, за да подтикне към преодоляване на конфликтите, за разгръщане на всеобхватна комуникация и за засилване на демократичните връзки и сътрудничество и в тази област на Европейския континент.

За мене и за град Куманово това не е нещо ново. Ние още преди една година оценихме значението на едно ново трансгранично сътрудничество и в този смисъл нашите отговорни служби започнаха да засилват своята дейност. През този период бяха проведени много бизнес форуми и симпозиуми в Куманово, Република Македонија, в Кюстендил, Република България, и в Лесковац, Съюзна Република Югославия. Целта на тези срещи беше да се развие трансграничното сътрудничество между пограничните райони като част от трансграничното сътрудничество между държавите.

Започнахме издаването на общ вестник, който се разпространява и в трите държави. Поставихме началото и на трансграничното сътрудничество в областта на малките и средни предприятия от този регион. Резултатите от тази дейност са окуражителни.

Тема 1: Предлагам като резултат от обсъжданията настоящият симпозиум да излезе с инициативата за подписването на меморандум за разбирателство, в който да се включат следните проблеми:

- принципите за междудържавно сътрудничество, които ще допринесат за преодоляване на законовите, икономическите, политическите и др. препятствия спрямо трансграничните контакти;
- да се формулират препоръките на европейските и крайграничните организации и донори в рамките на Пакта за стабилност, както и на съответните министерства от трите държави, за да се осигури законодателна подкрепа на интензивното междудържавно сътрудничество в интерес на всички страни;
- да се посочат (ако трябва и да се създадат нови) фондации, бизнес асоциации или други структури, които да се задължат не само с подкрепата на подобна дейност, но и с нейното обогатяване и обновяване.

Бих предложил някои приоритетни дейности, спазването на някои принципи за разширяване на трансграничното сътрудничество и по-бързото развитие на региона, обхващащ Македонија, България, Гърция, Румъния и Югославия.

1. Всички регионални и местни власти да имат право да работят съвместно със съответните власти от другата страна на границата и да формират или да членуват в погранични асоциации или други органи съгласно тяхното национално законодателство.
2. Местните и регионалните власти, развиващи трансгранично сътрудничество, да се придържат към съответните национални закони и правила за надзор и контрол, както и за ангажирането на международни институции в тази област.
3. Прилагането на международното законодателство в областта на икономическото развитие, на опазването на околната среда, на културата и на туризма да бъде равномерно разпределено между населението от двете страни на границата.
4. Крайграничното сътрудничество да се ограничава в рамките на регионалните или местните власти съгласно мест-

ното законодателство, като от двете страни на границата властите имат еднакви компетенции.

5. Трансграничното сътрудничество се улеснява до голяма степен от спазването на междудържавните договори на съседните страни. Върху тях именно се основават формите и начините на действие на местните и регионалните власти, както и осъществяването на програмата ФАР за трансгранично сътрудничество между Република България и Република Македония. Необходимо е да се предприемат по-нататъшни стъпки за сключване на междустопански договори за съвместно крайгранично сътрудничество между Македония, България, Гърция, Югославия и Румъния.

Тема II : Да се препоръча на международните фактори и европейски организации и донори в рамките на Пакта за стабилност, както и на съответните министерства от двете или трите страни да обезпечат подкрепа на регионално ниво в следните области:

- подпомагане на регионалните и местните власти и стопански организации в усъвършенстване методите на работа и изработването на проекти за обмяна на опит и за създаване на по-тесни връзки с партньори от други страни в Европа, в които пограничната дейност е много по-развита;
- законодателна и технологична подкрепа при формирането на погранични комисии, асоциации и еврорегиони;
- укрепване на трансграничните мрежи от стопански организации, университетски и културни институции, органи за защита правата на човека, туристически агенции, стопански организации, агенции за икономическо развитие и други;
- финансиране на конкретни трансгранични проекти в областта на бизнеспартньорството, обмяна на технологии и иновации, развитие на предприемачеството, финансовото сътрудничество и сътрудничеството между институциите, представляващи отделни бизнессектори;
- намаляване на административните и институционални пречки за свободната размяна в пограничните райони на хора, стоки и услуги;
- усъвършенстване на местната инфраструктура, и по-конкретно – в областта на комуникациите и услугите в пограничните региони.

Тема III : Предлагам да продължи сътрудничеството на досегашните координатори – Стопанската камара от Лесковац, Заемс-

кия център от Краище, Фондацията за развитие на малки и средни предприятия при Регионален център-Куманово, Фондация ТИС от София, като към тях се присъединят и други организации от градове в Република Гърция и Република Румъния. Сътрудничеството да се съредоточи в :

- изработването съвместно с регионалните и местните власти на обща стратегия за развитие на региона и използване на потенциала на пограничните области за регионалното развитие;
- развиването на частния сектор от малки и средни предприятия и привличането на инвестиции в пограничните райони;
- сътрудничество в областта на образованието, културата и инициативността на младежите;
- създаване на център за трансгранично сътрудничество и информиране с подкрепата на бизнес икономическото сътрудничество на трите държави.

Уважаеми дами и господа,

Община Годеч заема северо-западната част на Софийска област. Общината се състои от един град – Годеч (общински център), и 19 села с население 7 хиляди души. Заема територия от 374 кв. км и надморска височина от 650 до 1 100 м над морското равнище. Територията е хълмисто-планинска, подходяща за развитие на животновъдство и производство на фуражи. В екологическо отношение е чист и предоставя богати възможности за развитие на туризъм и почивно дело.

Близостта до столицата (50 км) и добрите транспортни връзки са предпоставка за съществуването на повече от 1 000 вилни гради. На територията на общината има уникални манастири и редица непроучени обекти – могили, римски крепости и други.

Годеч е обявен за град през май 1956 година, откогато съществуват и традиционните връзки с община Димитровград – СР Югославия. Като естествена такава може да се приеме и река Нишава, извираща над Годеч и преминаваща през Димитровград, Ниш и т.н. до река Дунав. През юли 1956 г. се провежда и първият събор на граничната бразда при с. Смолча (Р България) и Долни Криводол (СРЮ). В това начинание по-късно се включва и община Драгоман, и вече ежегодно през есента такива срещи се провеждат в градовете Драгоман и Димитровград.

Поставя се началото на добро сътрудничество между общинските ръководства на базата на двустранно подписани протоколи. Съществува се полезна обмяна на опит и укрепване на доверието, което в първите години, основно поради политически причини, не е на нужната висота. Постепенно кръгът се разширява в направление образование, спорт и култура. Разменя се взаимни гостувания на колективи от училища, детски заведения, читалищни дейци и други.

Спортните срещи, гостуването на театрални и художествени състави се превърна в нещо очаквано и традиционно във взаимоотношенията на хората от двете страни на граничната бразда. Облекчи се преминаването на границата с въвеждането на гранични пропуски (пролазници), действащи в 20-километровата гранична ивица от двете страни.

С развитието на взаимоотношенията изникна потребността от сътрудничество и в стопанската сфера. При съществуващото тогава разделение на производството имаше определен интерес от такова

сътрудничество при облекчени изисквания, свързани предимно с митническото обслужване. Успоредно с това бяха обсъждани и възможностите за създаване на безмитна зона и други подобни форми, съществуващи в други страни и при други условия.

Като пречка за осъществяването на по-сериозен контакт, ангажиращ по-широк спектър от населението и бизнеса, констатирахме няколко различия, отпавни точки за преодоляване на които са:

- необходимост от уеднаквяване на изискванията, съобразно действащата нормативна уредба в двете страни и създаване на митнически улеснения;
- опростяване и облекчаване, осигуряване на мобилност във взаимоотношенията между заинтересованите от двете страни стопански субекти;
- даване възможност на местните власти за решаване на проблеми от взаимен интерес, каквито са опазването на околната среда, чистотата на водите, възстановяването на собствеността на земеделските земи и други.

В интерес на истината следва да отбележа, че за онова време местните власти в Югославия контактуваха много по-качествено и надеждно от нас с централните власти. Ние се затруднявахме да осъществяваме подобни контакти и да поемеме съответстващата отговорност. За съжаление това разделение между централната и местната власт още не е преодоляно у нас, както и други пречки за равнопоставен диалог с нашите партньори.

През 1996 година възниква идеята за създаване на предпоставки за запазване на природните дадености от двете страни на границата, предлагани ни щедро от Стара планина. Наименованието на бъдещия обект става "Парк на мира". Същият заема територия от Зайчар до Пирот от югославска страна и от Белградчик, Годеч до Вършец от българска страна. В оценката на природното богатство вземат участие работни колективи от реномирани институти от двете страни. Целите са в няколко направления:

- съхраняване богатата флора и фауна, в това число и редица уникални и застрашени от изчезване видове, много от които фигуриращи в "Червената книга". Да се спре безразборното унищожение особено на горите, водите и земята при добив на подземни суровини;
- създаване на правни предпоставки и ново отношение на хората към природата;
- създаване на комуникации и облекчен достъп до обектите от двете страни на граничната бразда. Създаване на усло-

вия за развитие на летен и зимен туризъм, хотелиерство, производство на стоки и услуги и т.н.

За реализацията на горната идея са нужни бързи мерки, свързани с правната регулацията, и инвестиции, които не са по силите на нито една от общините, попадащи в рамките на бъдещия парк. Това е още една сериозна причина за по-тясно трансгранично сътрудничество, както и за разработването на съвместни проекти и кандидатстване за финансиране пред различните европейски фондове, за изграждане на обща стратегия за икономическо развитие и интеграция.

На основание на горната идея през лятото на тази година няколко общини, а именно: Пирот, Димитровград, Княжевац и Зайчар от югославска страна, и Белоградчик, Димово, Чипровци, Берковица, Георги Дамяново, Чупрене, Годеч и Драгоман от българска страна, подписаха договор за сътрудничество със следните основни цели:

- възстановяване на съвместните действия и представяне с регионален инфраструктурен проект на донорската конференция в Букурещ. Проект за изграждане на пътна връзка Княжевац – Долни Криводол – Годеч до път Е 80 (София – Видин) с обща дължина около 153 км и изграждане на три ГКПП;

- обединяване на проектите на всички, подписали протокола, в единствен проект, с цел изграждане на инфраструктурата на цялата територия на "Парка на мира" в Стара планина;

- защита и развитие на жизнената среда.

За осъществяване на набелязаните цели общините:

- действат сдружено на донорската конференция в Букурещ;

- приемат нужните решения, препоръки и дават съвместни съобщения на обществеността;

- провеждат конкретни дейности и всички видове обществени действия.

Конкретният проект беше подготвен и представен пред Регионалната конференция на Пакта за стабилност за Югоизточна Европа в Букурещ, проведена на 25-26 октомври 2001 година. За съжаление до настоящия момент няма информация за последващи действия.

Голяма доза оптимизъм ни вдъхна проведенният от 17 до 19.09.2001 г. форум в Ниш, който отбеляза старта на проект **"Реинтеграция и устойчиво регионално развитие чрез институционализиране на трансграничното сътрудничество в триъгълника Ниш – Скопие – София"**. Същият е част от голямата програма на

Ийст – Уест Институт за трансгранично сътрудничество. В срещата, на която любезен домакин бе община Ниш, участваха повече от 200 души, представители на трите правителства, местните власти и редица неправителствени организации от Република България, Република Македония и Съюзна Република Югославия. Всички заявиха активната си позиция и подкрепа на идеята за едно по-тясно сътрудничество в региона.

Участниците единодушно подкрепиха основните цели на проекта – възстановяване на традиционните политически и икономически връзки, както и връзките между обикновените граждани от пограничните райони. В дългосрочен аспект проектът е насочен към демократични реформи, укрепване на гражданското общество, подкрепа на икономическото развитие на пограничните райони, както и към решаване на местни и регионални проблеми с помощта на трансгранични инициативи.

Много полезни бяха дискусиите в работните групи по три основни направления:

1. Изготвяне на обща стратегия за развитие на региона и използване на потенциала на трансграничното сътрудничество за регионално развитие.

2. Развитие на частния сектор, особено на малките и средните предприятия и привличане на инвестиции в крайграничните райони.

3. Сътрудничество в областта на образованието, културата и младежките инициативи.

Важно напрежение за сътрудничество се оказва и съвместното решаване на екологическите проблеми.

Дефинира се нуждата и полезността от обучение, обмяна на опит и ноу-хау във всички области, включително и в сферата на местното самоуправление.

Беше подчертана ролята на различните неправителствени организации, работещи пряко с бизнес средите, с представителите на местното самоуправление, с младежките организации и граждански групи за подпомагане на широко и ефективно участие в многобройните форми на сътрудничество в региона.

Не на последно място бе приета необходимостта от изграждане на информационен център, изграждане на база данни, уеб-страница, издаването на информационен бюлетин и др., които да доведат до подобряване на общата информираност и по-нататъшно уточняване на области за сътрудничество при съществуващата законова рамка в отделните страни.

На базата на добро стопанско сътрудничество сме си поста-

вили две основни задачи в близка перспектива:

- Възстановяване на продължилото над 20 години сътрудничество с град Подолск, Московска област, нарушено в последните 10 години.

- Поставяне началото на по-широк спектър във взаимоотношенията с град Еншьопинг и град Вестеросе – Швеция, изразяващо се в направление местно самоуправление и спорт.

В заключение бих си позволил да кажа, че направеното досега е само едно добро начало. Предстои дълга, целенасочена и упорита работа за реализиране на идеите, които по своя смисъл имат трансграничен характер.

Само при добра информираност, взаимно уважение и доверие, при сдружаване на усилията в единни проекти ще можем да ползваме успешно и европейските фондове за финансиране.

В едно следва да бъдем оптимисти – пътят на демократичните промени и присъединяването към европейските ценности за нашите страни и нашия регион са необратими процеси!

АНТОАНЕТКА СТАНЕВА –

кмет на община Ново село

Уважаеми дами и господа,

Заставам тук с голямо чувство на удовлетворение за дадената ми възможност да изложа пред вас, макар и накратко, състоянието на трансграничното сътрудничество и перспективите пред този процес в област Видин. Намираща се в най-северозападната част на нашата страна, естествен сбор на три граници, нашата област води доста нелицеприятни класации в национален и световен мащаб: многократно по-висока безработица спрямо средната за страната, преобладаващо възрастно население, лоша инфраструктура, неработеща икономика.

Трансграничното сътрудничество цели възстановяването на традиционните политически и икономически връзки, както и връзките между обикновени граждани от пограничните райони. В дългосрочен аспект то има за цел задълбочаване на демократичните реформи, укрепване на гражданското общество, подкрепа на икономическото развитие на пограничните райони, както и решаване на местни и регионални проблеми с помощта на трансгранични инициативи.

Задълбочаването и развитието на пълноценно сътрудничество между съседните страни в рамките на общеевропейското сътрудничество през последните години придобива все по-голямо значение. В този смисъл развитието на сътрудничеството между България и Румъния, разглеждано на фона на процесите на интеграция в Европа, в периода на стартиране на преговори за членство на двете страни в ЕС, е много необходимо и актуално. То ще има съществена роля както за отделните страни, които в редица присъединителни документи и фондове се разглеждат взаимосвързано, така и за районите на Балканите.

Съществено място в този процес има изграждането на структури и мрежи за сътрудничество между български и румънски градове и общини, сътрудничество между неправителствени организации, между отделните селища от двете страни на границата, между отделните териториални единици.

Като кмет на дунавска община и член на Управителния съвет на Асоциацията на дунавските общини – най-голямата регионална асоциация – за мен е удоволствие на този форум да споделя свои мисли за работата на общините от Видинска област по трансграничното сътрудничество и създаване на еврорегиони между България и Румъния.

Още през септември 1997 г. със съдействието на Съвета на Европа в Турну Мъгуреле и Русе се проведеха първите официални срещи по трансграничното сътрудничество между местните и регионалните власти на двете страни. Участваха кметове, представители на общински съвети, префекти, областни управители, представители на държавни институти и министерства. Тяхното присъствие бе израз на готовност за подкрепа за разширяването на трансграничното коопериране. Приета бе Декларация и решение за изграждане на смесена работна група.

През декември 1998 г. в Русе се проведе нова работна среща по трансграничното сътрудничество, на която се отчетоха извършените дейности, включени в първата декларация. Като се отчетоха предимствата, които дава еврорегионът като форма на трансгранично сътрудничество представителите на местните и регионалните власти от българските и румънските придунавски територии приеха Решение за създаване на еврорегион. Създаде се работна група, която да проучи възможността и да подготви документацията за изграждането на еврорегиона и установяване на устойчиви трансгранични връзки. Град Видин ще бъде от българска страна център на първия еврорегион, включващ общини от три области – Видин, Враца и Монтана, и от румънска страна – Мехединци и Долж.

Между някои от общините на областта има подписани споразумения за сътрудничество с румънски и сръбски общини, други, без формално такова, са интензифицирали контактите си в областта на културата и спорта, икономическата сфера, транспорта и други.

Тук е мястото да подчертая, че намесата на правителството е повече от необходима при облекчаването на тези контакти, при подобряването на междубщинската инфраструктура, тъй като не може да се стигне до едно КПП, без да се mine през определени общински пътища.

Усилията на местните власти в нашия район са насочени към активизиране на дейността и иницириране на правителствени действия по отварянето на ГКПП Салаш – Княжевац и ми позволяете да подчертая голямата самоинициатива, която проявява населението на съседната на община Кула – община Княжевац. Не трябва да остава само в сферата на добрите пожелания и възможността за изграждане на жп линия Видин – Неготин, която връзка неминуемо ще доведе до оживление на търговията, превози на товари и хора и ще даде възможност за намаляването на безработицата у нас и евентуалното привличане на чуждестранните инвеститори за развитие на определен бизнес, свързан предимно със селското стопан-

ство – в частност с лозарство и винарство. Перспективите пред тази връзка са много големи като неразделна част от двата транспортни коридора Север-Юг и най-пряка връзка между пристанище Варна и Европа.

Съществува работа вършат общините чрез участието си в програмата ФАР – "Трансгранично сътрудничество България – Румъния". Тук усилията от българска страна са насочени към осъществяването на инфраструктурни проекти, целящи улесняване на контактите между институциите, развитието на бизнеса и другите сфери на социално-икономическия живот. Община Ново село с подкрепата на община Маглавит от Румъния кандидатства в рамките на тази програма за строителството на път Ново село – Гъмзово, който път съществено ще скъси разстоянието до международния път, водещ към ГКПП Брегово и сериозно ще улесни придвижването на хора и товари. Същевременно този проект се явява междубщински за община Брегово и Ново село. Между нашите две общини – Ново село от българска страна, и община Маглавит от румънска страна, има съгласие за съвместна дейност по подобряване на условията за търговия и бизнес в региона. Необходимо е усилията да се насочат и към провеждане на мероприятия от рода на съвместни изложби, изграждане на свободни зони, бизнес срещи, срещи на икономически субекти от двете страни и много други.

Река Дунав като естествена природна даденост е онази здравя връзка, която свързва народите от трите страни и тя никога няма да промени своето местоположение. Нашите усилия са насочени към увеличаване на нейното значение за хората, живеещи и ползващи се от тази природна даденост. Развиването на река Дунав като воден път Е-80 и даването "статут на пристанище" на пристанищата, намиращи се в нашата област, е първостепенна задача, както на местните власти, така и на централната законодателна и изпълнителна власт.

Многоостранна и високоефективна е съвместната дейност между общините и Търговско-промишлената палата в град Видин, която активно си сътрудничи с палатите в Крайова и Зайчар. Подписаните тристранни договори между тях са сериозна предпоставка за ефективни бизнес контакти, обмен на бизнес информация, участие в търговски изложения и др. прояви. Дискутира се възможността за създаване на общ информационен център между трите търговски палати, който да бъде и като координационен център за привличане на чуждестранни инвеститори главно в развитието на семейния бизнес, малките и средните предприятия.

Екологията ясно се оформи като една от важните области за сътрудничество. Общините от двата бряга на река Дунав имат конкретни предложения, като взаимно се отчитат интересите на двете страни. Има воля и желание за участие в различни европейски програми в областта на екологията.

Местоположението на област Видин – сбор от три граници – ни дава възможност за тристранно сътрудничество при решаването на екологичните проблеми, какъвто е случаят със замърсяването на водите от река Тимок. От българска страна има воля и желание очистването на реката, а от там и подобряването на чистотата на река Дунав, да стане с най-активно наше участие и в по-голямата си част за наша сметка. Тук интересите са взаимни и ползата е обща.

Изработването на обща програма на отделните общини и региони за защита на населението и за оказване на помощ при бедствия и аварии е следващата важна стъпка, която ние, общините, ще предприемем в по-нататъшните си действия по трансграничното сътрудничество. Ярък пример за такова сътрудничество е потушаването на големите пожари през изминалото лято в нашата страна, а преди една година този проблем реално съществуваше и на ГКПП "Връшка чука" край град Кула. Там пожарът възникна на сръбска територия и се прехвърли на наша земя. Липсата на всякаква координация и комуникация между регионалните власти и на двете страни нанесе доста материални щети на българска територия.

Местните власти от нашия регион са готови да инициират чрез своите представители в парламента усъвършенстването на законодателството за действия в екстремални ситуации за опазване на населението и природата от необратими загуби.

Съществена роля в нашия регион по трансграничното сътрудничество имат и неправителствените организации, работещи пряко с бизнес средите, с представителите на местното самоуправление, с младежките организации и различните граждански групи за подпомагане на широко и ефективно участие в различните форми на сътрудничество в региона.

Перспективите пред развитието на трансграничното сътрудничество, разглеждани през призмата на необратимото ни присъединяване към европейските структури, са сериозни.

На първо място – стимулиране на добросъседството и стабилността в пограничните райони чрез финансиране на различни проекти.

На второ място – стимулиране на икономическото и културното развитие на общностите от трите страни за подобряване на съществуващата инфраструктура и за нейното издигане на нивото на европейските стандарти.

На трето – но не на последно място, стимулиране на икономиката и развитието на бизнеса, което е единствената възможност за издигане на жизненото равнище на хората от трите държави.

Уважаеми дами и господа,

Основната цел на трансграничното сътрудничество е премахването на граничните бариери, ограничения и други фактори, които допринасят за отделянето на общностите в граничните райони. Това включва преодоляването на естествени физически бариери чрез речен и морски транспорт, мостове и тунели. Отрицателните последици от държавните граници се преодоляват чрез намаляването на тяхната значимост, включително и назначението на вътрешно-административни граници.

Философията на трансграничното сътрудничество се основава на обединяването на два или повече погранични района за обсъждане на конкретни дейности и приоритети, последвани от контакти с партньорите от другата страна на границата. Трансграничното сътрудничество трябва да включва всички страни на ежедневието живот на хората от граничните райони: икономика, култура, образование, отдих, екология и др. Нещо повече, то трябва да включва всички социални групи и да обхваща всички нива на управлението – национално, регионално и местно. За безпроблемното сътрудничество е необходимо създаването на координиращи процедури по отделните административни нива.

С цел улесняването на трансграничното сътрудничество и създаване на еврорегиони се използват разнообразни спазумения, протоколи и договори. Прякото участие на регионалните власти в управлението на трансграничните програми е ограничено поради многобройните пречки от правно естество.

От една страна, те се дължат на липсата на единен инструмент на публичното право, който да е валиден за всички държави и същевременно да е подходящ за трансграничното сътрудничество, но тъй като все още няма такъв инструмент, дейностите се уреждат чрез двустранни договори между държавите или спазумения, отнасящи се до специфични програми.

С цел улесняване на трансграничното сътрудничество съществуват разработени редица типови форми на спазумения, договори и конвенции.

Международните договори и конвенции създават условия трансграничното сътрудничество между регионите да се основава на публичното право в съответствие със законодателството на съответната държава.

Роля в трансграничното сътрудничество между България и Румъния изигра и продължава да играе Асоциацията на дунавските общини "Дунав". Тя бе основен инициатор на подписаното спазумение между България и Румъния на 19 април 2000 година в Гюргево, с което Свищов бе определен за център на един от трите еврорегиони, които следва да се изградят.

Община Никопол започна да търси пътища за задълбочаване на връзките между двата бряга още преди подписването на спазумения в град Гюргево. През месец март Общинският съвет упълномощи кмета на общината да води преговори за учредяване на еврорегион с център град Свищов.

През лятото на 2000 година се осъществиха множество срещи между представителите на местните власти на двете страни за обсъждане на бъдещото трансгранично сътрудничество.

В края на м. август с.г. българският екип започна работа по организирането на колоквиум "Трансгранични еврорегиони между България и Румъния". Конгресът на местните власти и региони в Европа подкрепи организирането на колоквиума в град Свищов

В края на м. септември 2000 г. наша делегация посети областната управа в град Александрия, където се състоя среща с префекта на област Телеорман и с председателя на Областния съвет. Българската делегация изложи намеренията за създаването на еврорегион, който да включва от българска страна общините Свищов, Никопол и Белене, а от румънска страна: Зимнич, Турну Мъгуреле и Александрия. Отправена бе покана за участие в колоквиума през м. ноември в град Свищов.

На колоквиума бе представен европейският опит в трансграничното сътрудничество, правните инструменти на Съвета на Европа и законодателната практика в това направление.

В края на колоквиума се подписа Меморандум за създаване на трансграничен еврорегион между България и Румъния, адресиран до правителствата на двете страни.

През м. февруари 2001 г. бяха проведени няколко срещи с румънските партньори с цел уточняване на организационната структура на бъдещия еврорегион.

На 1 март 2001 г. в град Александрия бе подписан протокол, с който двете страни окончателно определят наименованието, членството и организационната структура на еврорегиона.

Съгласно този протокол наименованието на еврорегиона ще бъде Еврорегион "Дунав – Юг". Членовете на този еврорегион от българска страна са: община Свищов, община Никопол и община

Белене, а от румънска страна са: град Зимнич, община Александрия, община Ришиори де Вере и община Турну Мъгуреле.

На 2 август 2001 г. в Свищов се подписа Рамково споразумение за трансгранично сътрудничество между сдружение "Еврорегион "Дунав-Юг" и Асоциация "Дуна де суд".

Страните по това трансгранично споразумение от българска страна са членовете на сдружението, т.е. община Свищов, Никопол и Белене, а от румънска страна са членовете на Асоциацията: град Зимнич и общините Александрия, Ришиори де Вере и Турну Мъгуреле.

Споразумението дава право на други общини, регионални власти и публично-правни органи, които са приети за членове на съответните асоциации, да могат да кандидатстват и за членство в евро-региона.

Основните мотиви за подписването на това споразумение за страните са следните:

- осъществяват заедно социално-икономически програми за развитие в полза на двете страни със собствено финансиране или от международните институции, съгласно подписаните конвенции;
- подобряват сътрудничеството между местните погранични власти в дух на добросъседство, свободно преминаване на границите и солидарност;
- организират и осъществяват трансгранични дейности на регионален принцип;
- решават общи трансгранични проблеми и приобщават гражданите от двете страни на границата;
- развиват културни, научни и спортни връзки.

Страните се спряха на следната организационна структура.

I. Органи на управление:

1. Съвет на еврорегиона;
2. Председател и заместник-председател.

II. Изпълнителни органи:

1. Секретариат;
2. Технически работни групи.

Представителите на всяка страна съставляват Съвета на евро-региона. Той включва 16 членове: 8 от българска страна и 8 от румънска страна.

Членовете в Съвета на еврорегиона се определят от съответните асоциации. Съветът на еврорегиона ще се управлява от пред-

седател и заместник-председател с едногодишен мандат на ротационен принцип. Първият мандат започва от датата на подписване на настоящото споразумение до 31 декември 2001 г. Председателят и заместник-председателят ще бъдат посочени от всяка страна и утвърдени от Съвета на еврорегиона.

Съветът провежда заседания два пъти годишно или когато е необходимо при разменени домакинства от българска и румънска страна. Първото заседание ще се проведе в България. То се свиква от председателя на съвета или по искане на една четвърт от неговите членове. Свикването на Съвета на еврорегиона се оповестява писмено 30 дни преди заседанието, като в съобщението се посочват датата, мястото на заседанието и дневният ред. Съветът на евро-региона има компетенции да взема решения ако присъстват минимум три четвърти от членовете му. Решенията се вземат с консенсус от членовете на Съвета на еврорегиона.

Съгласно чл. 5 от споразумението за трансгранично сътрудничество между Сдружение Еврорегион "Дунав-Юг" и Асоциация "Дуна-ря де суд", Съветът на Еврорегион "Дунав-Юг" има следните задължения:

- **Приема стратегията и плана за развитието на евро-региона.**
- Избира председателя и заместник-председателя и определя правомощията им.
- Назначава и контролира дейността на изпълнителния орган – Секретариата.
- Приема правилника на еврорегиона и други вътрешни нормативни актове.
- Одобрява проектите от общ интерес, предложени от Секретариата.
- Утвърждава ежегодно бюджета и отчета за неговото изпълнение.
- Приема и освобождава членове на еврорегиона.
- Определя размера на членския внос.
- **Решава други въпроси, свързани с дейността на евро-региона.**

Секретариатът подпомага дейността на Съвета на евро-региона и координира дейността на техническите и временните работни групи, създадени в териториалните единици при разработване на проектите. Той се управлява от двама секретари – по един от всяка

страна. Седалището на Секретариата е разположено в два офиса – по един в двете страни – Свищов и Зимнич.

Техническите работни групи са създадени едновременно в двете страни по направление в зависимост от броя и вида на темите за сътрудничество. Те се ръководят от координатори, като една работна група ще има двама координатори – по един от всяка страна. Основната задача на техническите работни групи е да разработват проекти и след съгласуване със Секретариата да ги представят на Съвета на еврорегиона.

Временните работни групи се създават за решаване на специални въпроси и проблеми, възникнали във връзка с осъществяването на дейността на еврорегиона.

Бюджетът на еврорегиона се състои от две части – бюджет на българската страна и бюджет на румънската страна, като набирането, съхраняването и изразходването на средствата се извършва по сметката на съответната асоциация.

В заключение бих могъл да кажа, че Еврорегион "Дунав – Юг" предлага един голям диапазон за инициативи и действия в различни сфери. В момента се разработват програмите за сътрудничество, които ще се обсъдят в Съвета на еврорегиона и през 2002 година ще започне реализацията на първите проекти:

- изграждане на фериботен комплекс "Никопол – Турну Мъгуреле";
- намаляване на трансграничното замърсяване на атмосферния въздух на град Никопол и град Турну Мъгуреле;
- осигуряване на снабдяване с природен газ на град Никопол от Румъния.

Само цивилизованият диалог между хората, живеещи край вечния Дунав, и интегрирането на техните общи интереси могат да направят тази древна река символична граница между двата народа.

ЛЮСИЕН СИМЕОНОВ –

кмет на община Чипровци

Уважаеми дами и господа,

Община Чипровци е един добър пример за осъществяване на трансгранично сътрудничество със съседни общини.

Макар и малка по своите размери, през последните години тя придоби значителен опит в контактите си с редица сръбски общини. Но преди да пристъпя към разглеждането на този проблем, бих искал да направя кратка характеристика на социално-икономическото и културно развитие на общината.

I. Териториална и географска характеристика на община Чипровци

Община Чипровци е разположена в северното подножие на Западна Стара планина, на 35 км от град Монтана и 155 км от София. Град Чипровци е административен център на общината, която включва в състава си 10 населени места: Превала, Гора Лука, Митровци, Бели мел, Мариново, Железна, Челюстница, Горна Ковачица, Равна и Чипровци, с обща територия 298 кв. м и население 5357 души. Осем от населените места в общината са с под 500 жители, две – Превала и Чипровци, са с повече от 500.

Релефът е планински и полупланински, с голяма разлика в надморската височина на населените места. Най-високо е разположено с. Мариново – 635 м надморска височина. На територията на общината се намират едни от най-високите върхове на Западна Стара планина: Маринова чука (2011 м), Голяма чука (1967 м), Три чуки (1938 м), Вража глава (1936 м). Климатът е умереноконтинентален с екстремални температури – през м. август – максимални, а през м. февруари – минимални.

Транспортната съоръженост на общината е от трета степен. Пътната мрежа осигурява връзките на национално, регионално и локално равнище. На територията са изградени и функционират 47 км републикански пътища, които по класове са както следва:

- третокласни пътища – 17 км;
- четвъртокласни пътища – 30 км.

Транспортните връзки са добри: има ежедневен транспорт до столицата, до Монтана, както и ежедневна връзка на всички селища с центъра на общината.

Телекомуникациите се осъществяват чрез аналогови центра-

ли, свързани помежду си. Има покритие на GSM оператор. Няма достъп до Интернет.

Всички селища са водоснабдени и електрифицирани. Изградена канализационна система има само в Чипровци. Здравното обслужване на населението се осъществява от петима общопрактикуващи лекари: трима в Чипровци и по един в с. Превала и с. Бели мел, чиито кабинети са оборудвани по проект на Световната банка. Общината има покритие и от звено за бърза и неотложна медицинска помощ със седалище Чипровци. Училищното здравеопазване се осъществява от един фелдшер и две медицински сестри. Населението се снабдява с лекарства от три аптеки: две в Чипровци и една в Бели мел.

За духовното изграждане на хората в този край голям дял се пада на читалищата и библиотеките в общината. Във всяко от населените места има читалище.

Историческият музей в Чипровци съхранява културно-историческото наследство на общината в добре оформена експозиция. На територията на общината има 15 паметници на културата: два от тях – Чипровският манастир "Св. Йоан Рилски" и църквата "Свето Възнесение Христово" – са от национално значение.

Образованието в общината е съсредоточено в Чипровци. Тук има две училища: начално училище "Димитър Филипов" и СОУ "Петър Парчевич", в които учат 270 деца. На територията на общината има три детски градини.

Околна среда: Основен замърсител на района през един продължителен период е "Чипровец" ЕАД (л). По поречието на р. Огоста, в землищата на с. Железна и с. Бели мел почвата е силно замърсена.

II. Демографска характеристика

Силно влошена е демографската картина в община Чипровци. Броят на населението за последните 10 години е намалял значително.

Общият брой е 5 347, от тях: жени 2 801, мъже 2 565. Структурата е следната:

- в детско-юношеска възраст – 666;
- в трудоспособна възраст – 2 437;
- в нетрудоспособна възраст – 2 175.

В селата на общината 50% от жителите са във възрастовата група между 55-60 годишна възраст.

III. Безработица и трудова заетост

Съвременното състояние на българската икономика като цяло, и на община Чипровци в частност, се характеризира с труден и мъчителен преход към пазарно стопанство, с реструктуриране на производствените и трудови ресурси. Отмряха традиционните за общината отрасли: рудодобив, машиностроене, кожарство. Най-голямото промишлено предприятие – "Чипровец" ЕАД, е в ликвидация. В ликвидация е завод "Чипровско въстание", клон на "Пима".

Обработката на скалнооблицовъчни материали се осъществява във фирма "Сирун М" – Чипровци, с капацитет 2000 куб. м скални блокове годишно.

Дървопреработването е представено от няколко частни производители: най-голямото предприятие е ЕТ "Арсов – 90" в с. Митровци, където се произвеждат дъски от парен бук, дъбов и буков паркет за вътрешния и външния пазар. В него работят 25 човека. Останалите са с по-малък капацитет:

- ЕТ "Ива Боянова" – частна фирма за преработка на буков материал;
- ТПК "Иван Бобанов", с. Горна Лука – преработва букова и дъбова дървесина.

Хранително-вкусовата промишленост е представена от консервна фабрика "Бели мел" АД, където се произвеждат в ограничени количества зеленчукови консерви.

Производството на хляб и хлебни изделия е съсредоточено в три кооперации: РПК "Наркооп" – Чипровци, производствени кооперации в Бели мел и Превала. ЕТ "Таня – Анатолий Гоцови" също са производители на хляб и хлебни изделия.

Шивашкото производство е традиционно за района. В общината съществува свободна квалифицирана работна ръка, която не се използва, поради липса на инвестиции в този отрасъл.

ТПК "Кипра" работи поръчки на мшлеме. В момента там са заети около 25 работнички.

Традиционният занаят, даващ поминък на населението в Чипровци и околните селища през последните три века, е килимарството. Чипровският килим, който за периода на своето съществуване, винаги е бил стока, предназначена за пазара, присъства и на международните пазари. В последните 10 години килимарството е в упадък, породен от силно стеснения пазар и нелоялната конкуренция на пазара за килими.

ТПК "Кипра" е най-големият производител на килими в миналото. В момента килименото производство тук е слабо застъпено.

ЕТ "Чушкарчето" и "Чипровска канатица" ООД са с основен предмет на дейност – производство на килими. Интересното при тях е, че освен към традиционния чипровски килим, те се ориентират и към производство на килими, изтъкани от вълна, боядисана в естествени багрила, изделия с по-малки размери – сувенири, гоблени и икони. Търсят се нови решения с цел повишаване на конкурентоспособността на тези изделия.

IV. Агробизнес

На територията на община Чипровци има три земеделски кооперации, които са нежизнеспособни и имат финансови затруднения.

По-голямата част от обработваемата земя е пустееща.

В растениевъдството основен дял заема производството на картофи. Годишно в общината се произвеждат около 150 тона картофи за лично потребление и фураж. Практика в общината стана замаяната на картофи за брашно, концентрирани фуражи и кюспе.

В последните години доходносно перо в икономиката на селата и Чипровци стана и добивът на диворастящи гъби, плодове и билки, които се изкупуват от фирми отвън и "изтичат" като суровина извън територията на общината. Годишно се добиват около 10 т. гъби, 16 т. черна и червена боровинка, 5 т. орехи, 6 т. шипка, 4 т. трънки, 15 т. жълт кантарион и около 1 т. липов цвят.

По данни на "Териториално статистически отчет" в общината към 01.07.2001 г. се отглеждат 272 говеда, 710 свине, 6 593 овце, 3 875 кози, главно за задоволяване на собствени нужди.

Туризмът е нов за този регион отрасъл, който в момента прави първите си плахи стъпки. Изграден е Съвет по туризъм преди няколко години, който едва в последната година активизира дейността си. Общината е член на БААТ. Чудесната природа и значителният брой съвременни жилища са подходящи за полагане основите на частното хотелиерство в Чипровци.

На базата на направения анализ на териториално-географската характеристика на региона и състоянието на икономиката се очертават следните силни и слаби страни на региона:

A) Силни страни

- наличие на подходящи климатични условия за развитието на земеделие и високопланинско животновъдство;
- има условия за създаване на малки предприятия от хранително-вкусовата промишленост на базата на развитието на земеделието и животновъдството;

- в региона има достатъчно суровини и трудови ресурси за изпълнението на проекти, свързани с подобряването на инфраструктурата, в т.ч. подобряване на пътната мрежа, изграждане на В и К и др.;
- има условия за развитие на културния туризъм. База за това са: Чипровският манастир, уреденият исторически музей и развитото занаятчийство – килимарство, дървообработка и др.;
- подходящи са условията за развитие на дървопреработвателните предприятия на базата на горските масиви от букова дървесина в региона;
- изградена е сравнително добра водоснабдителна, електроснабдителна и телефонна мрежа, както и здравнообслужваща система в региона;
- наличие на свободен промишлен и общински сграден фонд.

Б) Слаби страни

- не добре изградена инфраструктура в региона;
- наличие само на трето- и четвъртокласни пътища;
- няма изградена канализационна мрежа, с изключение на град Чипровци;
- остаряло техническо ниво на телекомуникациите (в т.ч. на територията на общината няма доставчик на интернет услуги);
- затихващи функции на индустрията в региона – консервират се "Чипровец" ЕАД, "Чипровско въстание" – клон на "Пима" ЕАД;
- слабо застъпен частен сектор;
- неблагоприятна демографска характеристика на населението и силно изразена в последно време тенденция на миграция на хора в активна трудоспособна възраст към други икономически по-силно развити региони;
- високо ниво на безработица;
- квалификацията на работната ръка не съответства в достатъчна степен на перспективите за развитие на нови производствени дейности в региона;
- липса на професионални училища и структури за преквалификация на безработните;
- като цяло, липса на изразена инициативност и предприемчивост на населението;
- слабо развито земеделие и животновъдство, което е предпоставка за слабо развитие на хранително-вкусовата промишленост, поради липсата на суровина;

■ **неизползван потенциал за развитие на туризма в региона.**

Перспективата за развитие на такава малка община като Чипровци, с ограничен бюджет, формиран почти изцяло от републиканска субсидия, е в търсене на алтернативни източници на финансиране и максимално използване на възможностите, които се дават от действащите в момента международни програми на предприемаческите фондове на ЕС.

В последните две години общината придоби опит в търсене на алтернативни източници за финансиране. При предвидени по бюджет капиталови разходи за 2001 г. в размер на 48 млн. лв., в община Чипровци са усвоени повече от 1 млн. лв., получени по проект "Красива България" от американската програма "Матра" на холандското правителство.

Добра възможност за развитие на общината е трансграничното сътрудничество със Сърбия. Идеята за такова сътрудничество не е нова.

С Решение № 52/28.02.1996 г. на Общинския съвет в Чипровци общината се включва в инициативата на граничните общини от района на Стара планина – от страна на Република България и на Република Сърбия – за създаване на "Зона на мира".

На 28.11.1996 г. на свое заседание Общинският съвет прави предложение за разкриване на ГКПП между Р България и Р Сърбия в района на Чипровци. Привеждат се и достатъчно силни аргументи в подкрепа на искането. Започва процедура по изпълнение искането на Общинския съвет.

На 6 – 7 декември 1996 г. в Чипровци се провежда Екологичен форум за Стара планина, на който се подписва Декларация за провъзгласяване на двустранен старопланински парк на мира между Р България и Р Сърбия. Декларацията е подписана от министрите на околната среда на двете държави и кметовете на общините, разположени от двете страни на Стара планина. Идеята е възприета добре от населението на тези общини, но и до този момент тя не е реализирана, а в следващите години изоставена на заден план. Република Сърбия, в изпълнение на тази декларация, обявява територията на Стара планина за защитена територия. Независимо от затрудненията, с които сме се сблъскали в трансграничното сътрудничество, ние не сме се отказали от идеята за разкриване на ГКПП в района на Чипровци.

Географското разположение на община Чипровци, вековно установилите се исторически връзки, общите корени, традицията за

контакти със съседите, правят идеята за трансгранично сътрудничество приемлива и добре приета от общината.

На 22 и 23 септември 2001 г. в Чипровци се проведе фолклорен събор "Торлаци смо, юнаци смо", финансиран от Национален фонд "Култура", разработен от читалище "Петър Богдан" в Чипровци, със съдействието на общината и Историческия музей. Съборът се превърна в един празник без граници и езикови прегради и даде възможност за размисли и много надежди в областта на трансграничното сътрудничество в областта на културата. Етнографската група торлаци обхваща планинското население на Западна Стара планина, разположено от двете страни: Чипровско, Белоградчишко, част от Берковско в България, Пирот, Княжевац и Зайчар в Сърбия. В областта на фолклора много повече са приликите, отколкото разликите, много повече са общите неща. До този момент община Чипровци осъществява едно неформално трансгранично сътрудничество със Сърбия, което се изразява в следното:

- контакт на Историческия музей в Чипровци с музеите в Пирот и Зайчар. Обмен на информация по проблемите на торлаците. Теренни изследвания на специалисти от музеите в Пирот и Зайчар у нас в Белоградчишко и Чипровци. Провеждане на кръгла маса по проблемите на торлаците с участието на специалисти от музеите в Зайчар и Пирот, Монтана и Чипровци и Института по фолклор при БАН;
- присъствие на предмети на бита от Пиротския музей в етнографска експозиция на Историческия музей в Чипровци;
- участие на фолклорни състави от двете страни във фестивала.

В областта на културно-историческото наследство възможностите за трансгранично сътрудничество са големи. Контактите вече са установени, идеите споделени. Търсим реализацията им. А тя може да бъде осъществена в няколко посоки:

- финансиране на проекти за общи изследвания в областта на фолклора и публикуването им в общи сборници, а също не и в трансгранични периодични издания на тази тема;
- реализиране на проекти, свързани със запазване на традиционните занаяти в региона. Чипровските и пиротските килими са уникални и познати на световните пазари, но в момента килимарството е в упадък. Търсене на възможности за реабилитацията им;
- контакти на населението от двете страни на границата. Въ-

зобновяване на традиционните събори: съвместни изложби – бази на занаятите;

- изграждане на съвместни работни групи, включващи специалисти от двете страни, за работа по трансгранични проекти в областта на културно-историческото наследство.

Неформални контакти съществуват между Съвета по туризъм в Чипровци и Общинската туристическа организация в Зайчар. Има идеи за съвместна работа в областта на туризма – новата индустрия, към която са насочени надеждите ни. Природните дадености, културно-историческото наследство и наличието на инвестиции са добра предпоставка за развитие на алтернативния туризъм: планински, културен, религиозен. Но без сериозни инвестиции не бихме могли да се справим.

На 27 – 29 септември 2001 г. в Княжевац, Сърбия – в местността "Бабин зуб" в Стара планина, се състоя среща на партньорите по проект "Западна Стара планина".

На тази среща присъстваха представители на четири гранични български общини – Чипровци, Чупрене, Белоградчик и Берковица, и четири сръбски общини – Цариброд, Пирот, Зайчар, Княжевац. На нея се набелязаха приоритетите в двете страни с акцент върху трансграничното сътрудничество на местни структури, неправителствени организации, представители на бизнеса.

Проектът предвижда взаимно опознаване на региона на няколко нива: стимулиране на местните организации и трансграничен обмен на базата на споделени ресурси – НПО, ловци, рибари, безвъзмездни средства за обучение; стимулиране сътрудничеството на институциите – местна власт, музеи; използването на общи технологични мрежи.

Трансграничното сътрудничество в областта на опазване на околната среда се извършва чрез създаване на общи модели за управление на отпадъците, общи лесоустройствени планове, практики, свързани с управление на водните ресурси.

Подобряването на инфраструктурата, изграждането на пътища, които да улеснят достъпа до планината, са предпоставка за ускоряване процесите на сътрудничеството.

Сътрудничеството в областта на информацията и в образованието става чрез организирането на обща информационна кампания "Стара планина ви зове" и съвместни дейности в областта на образованието.

Трябва да се търсят възможности за сътрудничество в областта на социално-икономическото развитие на региона чрез ефектив-

но използване на природните ресурси, чрез изработване на концепция за спасяване на селата в Западна Стара планина. Всичко това би било възможно единствено след разработването на цялостна национална концепция за трансгранично сътрудничество между Р България и Р Сърбия.

Трансграничното сътрудничеството насърчава общите интереси не само в областта на социално-икономическото развитие и културното сътрудничество, а и в други области, представляващи интерес за граничното население; координира трансграничните процеси в граничните зони.

Бъдещата Европа ще бъде Европа на регионите, а не на държавите. Регион Западна Стара планина е интересен с природата си, уникален със съхраненото самобитно културно-историческо наследство. В това е голямата му сила! Да съхраним всичко най-добро, което имаме, да го покажем заедно.

Уважаеми колеги,

Големият интерес към развитие на процесите на трансгранично сътрудничество, от една страна, и липсата на достатъчно информация и опит в местните власти и сдруженията на общините, от друга, определя актуалността на обсъжданата днес тема.

В своето изложение ще се опитам да представя пред уважаемите участници и гости на днешния форум опита, който община Любимец има в тази посока през последните години, а също и очакванията и перспективите пред новоучредения Трансграничен район "Еврос – Марица – Мерич" между областите: Хасково (България), Еврос (Гърция), Одрин (Турция).

Сътрудничеството между двете малки общини Любимец и Тригоно (Гърция) датира от края на 1997 г., когато е подписан първият протокол за съвместна работа по програмата INTERREG.

Осъществяват се първите практически дейности по подписания протокол:

- Създадени бяха петчленни групи за подпомагане.
- Организиран бе семинар в с. Петрота (Гърция), където бяха обсъдени следните теми:
- 1. Традицията на народното творчество и функционалната му проекция върху съвременните развлечения на двата народа (песни, нрави, обичаи, вярвания и др.)
- 2. Народни музикални инструменти – начин на изработка и популяризиране на други традиционни професии.

През месец декември 2000 г. се очертаха направленията за работа през 2001 г.

С решение на ОбС град Любимец се прие принципно идеята за осъществяване на сътрудничество с община Тригоно, Р Гърция, в областта на местно самоуправление, икономика, спорт, образование, култура, туризъм, екология и всички останали сфери на обществения живот, зачитащи общите интереси.

Беше проведена среща между представители на двете съседни общини, на която се прие протокол с определени тематични направления.

Съставен бе план, съдържащ прояви допринасящи за сближаване, побратимяване на общностите и утвърждаване на европейското единство.

Икономическото развитие на съседните общини се предвиди да се подпомогне от създаването на икономическа мрежа, чрез съ-

ставяне на групи за свързка между предприятия, представители на фирми и други.

В областта на трудовата заетост бе необходимо учредяване на бюро за подпомагане на заетостта и решаване на професионални проблеми.

След полагането на тези основи преди четири години, работата ни по програмата INTERREG II се характеризира именно от тези направления и най-вече в културен план. Очакванията към момента, вече са свързани с програмата INTERREG III.

Какво смятам, че можем да постигнем чрез Трансграничното сътрудничество, какво не сме направили, за да можем да отчетем сериозни успехи и напредък.

- Целите са много и варират според потенциала и проблемите на общините.
- Необходимо е да изработим съвместна стратегия за трансграничното сътрудничество, където да идентифицираме общите проблеми, свързани с отрицателния ефект на границата, за да се намерят оптимални решения на тези общи проблеми.

Стратегията ни е необходима за работата по насърчаване на местната икономика, за изработване и управления на съвместни проекти.

Усилията продължават според мен в правилна посока:

На 09.06.2001 г. представителите на двата гранични съюза – Алианс за гранична инициатива "Марица" (Р България) и Съюз на гранична област "Еврос" (Р Гърция), подписаха споразумение за учредяване на еврорегион "Марица – Еврос". По-късно, на 06.10.2001 г. към Еврорегиона се присъединиха и членовете на пограничния съюз на Р Турция – "Мерич". Така в регистъра на Асоциацията на европейските погранични региони бе вписан Еврорегион: "Еврос – Марица – Мерич".

Кои са най-отличителните черти на този еврорегион, идентични за участниците от трите страни :

- Силно изразен селскостопански характер на района. Слаба и то предимно лека промишленост.
- Висока степен на безработица и поради това силна миграция към по-големите центрове или други държави. В Гърция – към Атина, Солун, в Турция – към Истанбул или Германия, при нас към София или в напредналите страни на ЕС.

Деятелностите, които се планират в рамките на трансграничното сътрудничество, имат за цел да допринесат, с уважение към ад-

министративната и икономическа автономност на всеки от членовете на трите съюза, за по-нататъшно развитие и задълбочаване на културните, обществените, търговските и икономическите връзки между областите и между страните като цяло, в процеса на подготовка и осъществяване на общи програми за трансгранично сътрудничество.

Трансрегионалният, Трансграничен съюз "Еврос-Марица-Мерич", има за седалище с. Петрота (Гърция), Хасково (България) и Одрин (Турция). Управлява се под съпредседателството на тримата председатели, които произлизат съответно от Съюз на гранична област "Еврос" в Гърция, Алианс за гранична инициатива "Марица" в България и от Граничен съюз "Мерич" в Турция.

Тематичните полета за действие на Трансграничния съюз са определени в подписания договор за създаване на еврорегиона:

- икономическо сътрудничество;
- градоустройствено и селскостопанско развитие;
- инфраструктура и комуникация;
- околна среда и енергия;
- култура, спорт и туризъм;
- здраве и социални грижи;
- взаимопомощ при борба с бедствията.

По тези направления има създадени съвместни изпълнителни комитети, в които членуват представители на различни организации от трите страни.

Предвижда се с периодични контакти в рамките на тристранното сътрудничество да се положат усилия за укрепване на социалния, културния, икономическия и търговския обмен със следните методи:

- сътрудничество на социалните и културни клубове, съюзи и организации – неправителствени и нестопански от всяка област;
- придвижване на смесените предприятия и сътрудничество в областта на техническата помощ между членовете, в областта на малките и средни предприятия, търговията, туризма, културата, изкуствата, спорта и др.;
- сътрудничество за общи дейности с трети страни;
- осведомяване на членовете за съществуващите възможности за сътрудничество, които възникват, и подпомагане за успешното им реализиране;
- развитие на инициативността чрез изпращане и участие в търговски изложения;

- организиране на културни, социални, професионални и търговски форуми.

Във всичко казано дотук, аз бих ви обърнал внимание на честото използване в моя доклад на изрази в бъдеще време. Наистина трансграничното сътрудничество е елемент на европейската интеграция и то трябва да бъде администрирано от ЕС, в частност от нашите партньори – страни-членки на ЕС.

Но бюрократичните спънки, които имаме при получаване на достъп до информация за поредните траншовете от отделните програми, достъпът на общините и организацията им от България до възможността за кандидатстване по определени проекти, насочеността на работата към организиране на семинари и обучения и то основно в културната дейност не дават желаните резултати за тези амбициозни европейски програми. Липсват възможности за създаване на трансграничен пазар на инвестиции и нововъведения, за сключване на трансгранични споразумения между фирмите, с цел – привличане на инвестиции.

За да довърша в този смисъл, смятам, че недобре развит е към момента принципът "равенство между партньорите", независимо от големината и икономическото положение на страната.

Независимо от съществуващите трудности, ние сме изразили ясно своята воля за развитие на трансграничното сътрудничество и не трябва да правим дори и крачка в отстъпление от започнатата работа. Слабият икономически потенциал на партньорите от граничните райони е определящ фактор, който ни задължава да работим с повече усилия и желание за разрешаване на своите проблеми съвместно със съседите си.

ДИЛЯН ЕНКИН –
кмет на община Троян

Дами и господа,

Благодаря за поканата от фондация "Солидарно общество" и за възможността да споделим своя опит в областта на трансграничното сътрудничество на тази кръгла маса.

Поради своето географско разположение, Троян няма допир (в прекия смисъл на думата) с граничните градове на нашите съседи, което се явява затруднение, но то в никакъв случай не е пречка да се търсят контакти с тях.

Троян е град с над сто и тридесет годишна история. Той е град с дълги традиции, уважаващ своята история, етнос, но е и един напълно съвременен европейски град. Ето защо представлява интерес за представители от много страни, които са имали възможност да го посетят и да се запознаят с него.

Град Троян направи първата си крачка към задгранично сътрудничество още през 1988 г., откогато датира първият двустранен протокол за партньорство с гр.Виньо на Сена – Франция. По образец на френските приятели през 1989 г. в Троян се основава гражданско сдружение "Комитет за побратимяване", което е за наша радост първото сдружение в България, чиято основна дейност е създаване и поддържане на партньорски контакти на Троян с чуждестранни градове.

Съвместната дейност с гр.Виньо на Сена се изразява в:

- ежегодно подписване на протоколи за партньорство между делегации от ръководствата на двата града и Комитета за побратимяване, като домакинството се редуват;

- на принципа на реципрочност са осъществени размени на групи – фолклорни, самодейни ансамбли, танцьори. Със съдействието на Комитета за побратимяване беше изпратен български колоездач, който тренираше там и сега е включен в елитен френски отбор – "Корбе е сон".

През 1991 г. град Виньо подпомага Троянската болница с 600 кг лекарства, консумативи и детски храна.

На 14 октомври 2000 г. в Троян, на празника на града – на тържествена сесия на Общинския съвет, в присъствието на посланика на Франция и Президента на Република България, беше положена Клетва за побратимяване и подписана Харта за побратимяване от кметовете на Троян и Виньо и председателите на комитетите за побратимяване и така двата комитета бяха официално регистрирани.

През януари 2001г. в град Виньо-Франция, в присъствието на делегации от Лимавади (Северна Ирландия) и Португалия и представител на българското посолство в Париж, пред Общинския съвет бе повторен ритуалът за подписване на Клетвата и Хартата за побратимяване, с което Троян стана член на "Асоциацията на обединените градове на Франция".

Съвместната дейност продължава по съгласувани планове между комитетите на град Виньо, който е побратимен, и на град Лимавади – Северна Ирландия. Нашият град прие предложението за сътрудничество с град Лимавади и бе подписан тристранен протокол за партньорство, като Троян вече беше посетен от делегация от Северна Ирландия.

От 1996 г. чрез швейцарската фондация ИНТЕР – АСИСТ (днес БОЛКАН-АСИСТ) Троян се свързва с два швейцарски града – Кандершек и Остермундиген.

С град Кандершек е подписан протокол за партньорство и обмен, в резултат на което всяко лято от Троян там се изпращат ученици на практика – по хотелиерство и творци по приложни изкуства.

С град Остермундиген също е подписан протокол за сътрудничество; разменени са делегации, както и групи от ученици за 14-дневно гостуване и езикова практика. Заедно с тях е изграден съвместен веломагазин в Троян. Там бяха изпратени специалисти за участие в обучение за събиране на отпадъци и почистване на града.

От швейцарското правителство беше изпратена помощ специално за Троянската болница. А съвсем наскоро по линията на БОЛКАН-АСИСТ беше получена помощ отново от горните два града за Троянската община – за деца с проблеми в училище (с. Добродан) – дрехи, ученически пособия и лакомства, за Детски планински център на Беклемето – ски и ски-оборудване. Специализираната болница за белодробни заболявания получи бельо и пижами.

През месец март 2000 г. Комитетът за побратимяване участва в "Международен форум за устойчиво развитие и трансгранично сътрудничество" в град Мейлан – Франция. Така Троян беше един от градовете от 12-те страни, взели участие в този форум, където се подписа Мейланска декларация и беше взето решение на всеки две години да се осъществява такова събиране, за да се отчитат резултатите от осъщественото сътрудничество, а и за създаване на нови контакти.

Там беше проявен интерес и желание за партньорство към

община Троян и от град Планег – Германия, а също така и от португалския град – Нелсан.

В град Ханوفر, на "Международния форум за устойчиво развитие", Троян беше един от участниците, подписали хартата за сътрудничество.

Преди две години Троян участва в международно изложение в областта Райландфаут, Германия, на "Всичко произведено в Троян" и там бяха оценени троянските изделия по достойнство.

Чрез Националното сдружение на общините е проявен интерес към Троян за побратимяване с град от Гърция – Ламия. Ние сме готови за това сътрудничество и сме изпратили всички необходими документи.

На празника по случай 130-годишнината от създаването на Троян бяха поканени гости от Франция, Северна Ирландия, Марьина Горка – Беларус, Швейцария и от град Черкезкой – Турция. С това посещение беше поставено началото на ново многостранно сътрудничество.

Община Троян заедно с неправителствени организации участва в проекти за обмен с побратимените градове, което ще се изразява с обмен на делегации, обхващащи различен възрастов състав. Освен това ще бъдат включени хора, ангажирани в областта на общинската администрация, културата, бизнеса, младежта.

От казаното до тук се вижда, че град Троян има опит в сферата на трансграничното сътрудничество, и искам да ви уверя, че гражданското сдружение "Комитет за побратимяване" и гражданите от общините са готови и "отворени" за нови партньорства, за създаване на бизнес контакти и европейска интеграция на местно ниво.

ЛЮПЧО ПЕТКОВСКИ –

кмет на община Крива Паланка, Македония

Уважаеми дами и господа,

Аз съм кмет на Крива паланка, един град, който се намира между Македония, България и Съюза Република Югославия.

Поздрави на всички присъстващи и приятели и на организаторите на тази конференция – фондациите "Фридрих Еберт" и "Солидарно общество".

Аз няма да говоря много, тъй като моите колеги от Кюстендил и Куманово вече гвориха за трансграничното сътрудничество между нашите три държави.

Сигурно е, че нашите общини от пограничните райони на Македония, България и Съюза Република Югославия са в период, когато се създават условия за по-успешна съвместна работа. Вече беше казано доста за досегашните общи проекти, които са реализирани в трансграничното сътрудничество. Но бих искал да кажа, че ние имаме и други проекти, които са в процес на реализация от местните власти. Работи се по проект за влиянието на тежките метали върху растителната и животинската среда в общините Крива Паланка и Кюстендил, изпълнители на който са екологичните дружества. Друг проект е за защитата на околната среда по коридора Е-8, който е много важен за икономическото развитие на България, Македония, Албания и Гърция. Този коридор свързва нашия регион с Близкия Изток и Европа и неговото добро функциониране е от изключително значение за балканските държави, за тяхната интеграция в европейските институции.

Конкретно в Република Македония се реализират много проекти, поддържани от международните фондации. Организацията на обединените нации финансира проект за откриване на информационен център за трансгранично сътрудничество в общините около границата. Подкрепя имаме и от "Отворено общество" на Джордж Сорос.

Съвместната работа на пограничните общини по тези проекти показва, че можем заедно да постигнем добри резултати и да даваме полезна информация за стопанските субекти. Необходими са и повече съвместни усилия за издействане на нови проекти, финансирани от международни фондации.

Ние, от своя страна, имаме по-големи възможности за разширяване на съвместното ни сътрудничество, което е от обща полза за всички.

Всички имаме общи проблеми в икономическото си развитие, в търсенето на нови пазари за нашите стоки. Всички имаме нужда от обмяна на опит, от повече усилия за трасиране на пътя на съвместното ни сътрудничество и в крайна сметка за присъединяването ни към Европа. Това е нашата голяма цел.

Надявам се, че в бъдеще ще имаме възможност за повече конкретни проекти и на една следваща среща ще можем да се похвалим с постигнатите резултати.

СЛОБОДАН ПОПОВИЧ –

кмет на град Сурдулица, Съюза на Република Югославия

Уважаеми дами и господа, драги колеги,
За мен е изключителна чест и същевременно огромно лично удоволствие, че съм поканен от организаторите на тази среща.

Надявам се, че със своето участие в дискусиите, ще допринесе на тази кръгла маса да се приемат конкретни решения, на чиято основа може да се развива още по-добро и целенасочено презгранично сътрудничество в региона.

На 22.06.2001 г. Събранието на общината в град Сурдулица и Общинският съвет на град Трън подписаха договор за взаимно сътрудничество. Целта на договора е : той да стане основа за осъществяване на проекта за трансгранично сътрудничество между двете общини, организирани от страна на фондация "Д-р Стамен Григоров" и община Трън, да развива и задълбочава общуването и сътрудничеството между администрациите на двете общини, съществувашите дружества и между гражданите от двете страни на границата.

Развитието на сътрудничеството се осъществява в следните форми:

- съгласно законодателството на двете страни се извършва обмен на икономическа, научнотехническа и правна информация;
- размяна на специалисти на междубщинско ниво;
- разработка и реализация на общи проекти и договори в областта на икономиката и търговията;
- осъществяване на културна размяна под различни форми в зависимост от традициите и историята;
- реализация на размяна в областта на детския отход;
- осъществяване на съвместни проекти и размяна в областта на туризма;
- размяна на просветни делегации и опит в тази област;
- размяна на специалисти в областта на здравеопазването;
- осъществяване на общи мерки в областта на лова и риболова и в защита на околната среда.

Непосредствено след подписването договора получи и своята конкретизация чрез срещи на делегации в посочените области, което е публикувано в брошура за трансграничното сътрудничество между община Трън – България, и община Сурдулица – Югославия.

Това, че аз и г-н Стоянов, председател на община Трън, сме на прав път, показва и конференцията, проведена в Нишка баня – Съюз на Република Югославия, от 17 до 19.09.2001 г. на тема : "Презгранично сътрудничество в пограничните региони на СР Югославия, Р България и БЮР Македония : съвместна стратегия за регионален развой и интеграция в триъгълника Ниш-София-Скопие".

Конференцията имаше за цел формално да започне реализация на проекта, който се появи като политическа инициатива на кмета на гр. Ниш – Горан Чирич, развит в сътрудничество с координаторите на конференцията, Съвета на Европа и Института Изток – Запад и се отнася до интензификацията на институализацията на презграничното сътрудничество в триъгълника Ниш-София-Скопие с дългосрочна цел – формиране на оперативно бюро за този район. В тази връзка ще кажа, че това е начало на една дългосрочна програма, в която, надявам се, всички ще участват.

Впрочем, за осъществяване на още по-добро и по-успешно междугранично сътрудничество, освен волята на съседните местни самоуправляващи се органи в пограничните области в страните от Югоизточна Европа, е нужно и сътрудничество между правителствата в този регион, преди всичко за приемане на закони за либерализация в областта на стокообмена и движението на гражданите от страните на региона.

Струва ми се, че градовете и общините, благодарение на неправителствените организации от Европа, осъществиха по-бързо и конкретно междугранично сътрудничество, отколкото правителствата на страните от района.

Може би това е и правилният път към общата цел на всички европейски народи за създаване на единна европейска общност от Атлантическия океан до Черно море. Европа – автентична и свободна общинена и същевременно – автентична и съзнателно многостранна. Европа, която създават нейните градове.

КИРИЛ ЙОРДАНОВ – кмет на община Варна

Дами и господа,

Стратегическото географско положение, хилядолетната й култура, значението й на икономически, комуникационен, образователен и туристически център от национален и международен мащаб са главните предпоставки, обусловили интензивните и постоянно развиващи се международни контакти на община Варна.

Политиката на общината по отношение на международното сътрудничество се развива в няколко направления: културен обмен, осъществяване на бизнес контакти и съвместни икономически програми, партньорство по проекти на ЕС, участие в международни форуми и сътрудничество с градове, побратимени на Варна. Цялата дейност е насочена към промоция на икономическите възможности и ресурси на града, тяхното развитие, привличане на чужди инвестиции и утвърждаване на Варна като един модерен европейски град.

Когато говорим за трансгранично сътрудничество ясно трябва да се дефинират географските параметри и сфери на сътрудничеството. От една страна се забелязва силна тенденция на регионализация, което стимулира връзки със съседни държави, а от друга, дългосрочният и всеобхватен процес на евроинтеграция на страната ни, имаща статут на страна – кандидат за членство в ЕС, определя активиране и разширяване на взаимоотношенията със страни-членки на Съюза.

Обичайна практика е дългогодишно установените отношения да се официализират с подписване на двустранни договори за побратимяване, както са случаите с Одеса (Украйна), Новоросийск (Русия), Пирея (Гърция), Дордрехт (Холандия), Алборг (Дания), Турку (Финландия) и др. Не по-малко ефективни и полезни са договореностите в конкретна област на партньорство, които намират израз в меморандуми или протоколи за сътрудничество, като например Меморандум за сътрудничество с Хамбург (Германия) за развитие на пристанищата и морския бизнес.

Европейските партньори на Варна, с които се поддържа живо и многообразно сътрудничество, са Дордрехт, Алборг и Турку. Диапазонът на съвместните инициативи обхваща: екология, повишаване компетентността на общинските служители и нивото на общинските услуги, образование, културен обмен. Особено полезен е опитът, който се натрупва при реализацията на съвместни проекти по

европейски програми. Актуална илюстрация за това е проведената през октомври т.г. международна конференция "Прагматизъм и хуманизъм в образованието на 21 век", организирана от община Варна с широкото участие на холандски образователни специалисти и администратори. Не само бе обменен опит, но се положиха основите за изграждане на мрежа от сродни училища и преподаватели от двете страни.

В регионален план община Варна поддържа връзки с Одеса (Украйна), Новоросийск (Русия), Измит и Самсун (Турция), Солун и Пирей (Гърция), Констанца (Румъния).

Естествена граница с тези градове се явява Черно море – животворна среда и най-мошен естествен фактор, определящ икономическия и демографски потенциал на региона.

Институционалните и правни рамки, в които се осъществява трансграничното сътрудничество, са междуправителствени споразумения; двустранни договори между две общини; сътрудничество на ниво браншови организации и неправителствени организации. На този принцип са изградени:

Пакът за стабилност, насочен към страните от Югоизточна Европа; организацията на Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС), обхващаща 11 страни, от региона; BRASS (Черноморска асоциация на корабостроители и кораборемонтници), включваща България, Румъния, Украйна, Русия и Турция; Международен Черноморски Клуб (МЧК) със седалище Варна, в който членуват 21 града от 7 страни и множество спогодби между Индустриално-търговските камари на различните градове.

Особено важно място в международния живот на община Варна заема сътрудничеството с Одеса – Украйна, поради естествената си географска близост и историческа предпоставеност. Връзките ни с това най-голямо украинско пристанище на Черно море обхващат:

- **Културен обмен** на творчески състави и участие в международни фестивали на двата града. През тази година Одеската филхармония участва в Международния музикален фестивал "Варненско лято".
- **Младежки дейности и спорт** – ежегодно участие в традиционни градски спортни прояви. Установени са академични контакти между Одеския технологичен университет и Технически университет – Варна.
- **Местно самоуправление** – сътрудничество на градските администрации. Осъществява се редовен обмен на специ-

алисти и делегации за изучаване опита на местната власт по отношение управлението на общинската собственост, организацията на туристическите услуги, екологията. През м. май 2001 г., при посещение на зам.-кмета на Одеса, са обсъдени възможности за стимулиране на двустранни бизнес връзки. Водени са преговори за откриване на круизна морска линия Одеса – Варна. На този етап обаче, с въвеждането на визовите ограничения, се оказва, че тя не би била рентабилна. Поради тази причина са преустановени и самолетните полети между двата града. Пътникопотоът се обслужва от частна автобусна линия.

- **Бизнес контакти** – Разширяването на сътрудничеството в сферата на морската индустрия и транспорт представлява основна насока за развитие. Проблемите, възможностите и перспективите на това сътрудничество са обсъдени на Международна конференция "Черноморски пристанища и транспорт", състояла се на 4-6 октомври 2001 г. в Бургас. Активизирането на двустранните връзки ще се развива по посока на:
 - Оптимално използване на фериботната връзка Варна–Илчевск–Одеса и по-ефективното ѝ обвързване с транспортните коридори, минаващи през Одеса и Илчевск.
 - Създаване на контакти и съвместна дейност между свободната икономическа зона в Одеса и транзитната търговска зона във Варна.
 - Участие в търговски изложения за представяне на икономическия потенциал на двата града и осъществяване на директни търговски договаряния. През м. юли т.г., промишлеността на Одеса е представена със самостоятелна експозиция на Международното изложение "Експо Балканика 2001" във Варна.

Този кратък обзор на отношенията Варна – Одеса дава представа за едно разнообразно и живо сътрудничество, което независимо от временни затруднения и спадове продължава тенденцията на устойчиво развитие.

Силен фактор за поддържане на сътрудничеството в черноморския регион е създаденият и регистриран през февруари 1994 г. **Международен черноморски клуб (МЧК)**. Понастоящем МЧК включва 21 града от 7 държави – България, Русия, Гърция, Турция, Румъния, Украйна и Италия. Усилията и дейността на клуба са насочени към:

- обединяване и координиране действията на градовете-членове за решаване на общите им проблеми;
- устойчиво развитие на гражданското общество в тези градове;
- изследване, използване и запазване на екологичното равновесие на Черно и Азовско море и Източното Средиземноморие;
- задълбочаване сътрудничеството в обществено-икономическия живот между градовете-членове.

През изминалите осем години МЧК придоби значителна популярност и в момента има:

- * статут на наблюдател към ЧИС;
- * специален консултативен статут към Икономически и социален съвет на ООН в Ню Йорк.

МЧК членува в:

- * Международен съюз на местните власти (IULA);
- * Европейски съвет за малки и средни предприятия (ECSB).

Реализирани са следните по-големи проекти:

- Проект по PHARE/PIB Programme (1995-1996) – изграждане на местните клубове-членове на МЧК;
- Проект по програма PHARE Copernicus (1997-1999) – "Пилотен проект за географска информационна система (ГИС) на градовете Пирея, Галац, Бургас и Варна", който включва разработване на електронен кадастър за част от града;
- Проект PHARE/PIB Programme (1998-2000) с участието на Техническият университет – Варна, Университета в Пирея (Гърция) и пристанище Бремен (Германия) за създаване на морски квалификационен център във Варна.

В потвърждение на тезата за разгръщане на силни регионални инициативи в бъдеще е създаването на Балканска мрежа на градовете (BALCINET). Тя стартира през декември 2000 г. когато по идея на кмета на Солун там е проведена първата среща на кметове на най-големите балкански градове. От България участие взимат кметовете на София, Пловдив и Варна. Взето е решение за създаване на мрежа за сътрудничество между най-големите градове от всички балкански страни с цел разработване и реализация на съвместни проекти. Организацията ще използва възможностите на ЕС за подобряване на условията на живот на градовете – членове. Ще бъдат създадени ръководни органи на мрежата – Съвет на кметовете в BALCINET; председател на мрежата на ротационен принцип и специализирани комисии. През декември т.г. в Солун, по време на втората среща на кметовете на най-големите балкански градове, ще

стане официалното подписване на Спогодба за приятелство, сътрудничество и развитие.

Черноморският регион винаги е бил място на турбулентни процеси, където са се появявали, процъфтявали и отмирали цивилизации, а хората, културите и идеите са били в непрекъснато съприкосновение, обмен и взаимно влияние. Огромните промени, драматични събития и трансформации през последните години пораждат нови предизвикателства, необходимост от ново мислене и адекватни решения. Единствено на основата на приятелство, икономическо сътрудничество, равнопоставено партньорство и толерантност настоящото и бъдните поколения в нашите земи ще имат шанса да живеят в мир, стабилност и просперитет.

ВЛАДИМИР МОСКОВ –
кмет на община Гоце Делчев
и председател на Асоциация Места-Нестос

Уважаеми дами и господа,

Гранично-районна асоциация Места е сдружение на общините и неправителствени организации по поречието на река Места, регистрирана като организация с нестопанска цел. Членовете на асоциацията са общините: Гоце Делчев, Банско, Якоруда, Белица, Сатовча, Гърмен, Хаджидимово, както и Търговско-промишлена палата – град Гоце Делчев, Бизнес-инкубатор – град Разлог, Бизнес-инкубатор – град Гоце Делчев, и Асоциация "Пирин медия".

Основните цели и задачи, които 12-те членове на асоциацията поставят за решаване, са:

- да подпомага решаването на специфичните проблеми, дължащи се на изолираността на крайграничните райони;
- да промоцира възможностите на региона на национално и международно ниво;
- да подпомага и подкрепя икономическото развитие и привличане на инвестиции;
- да разширява и създава нови възможности за развитие на трансграничното сътрудничество;
- да дава публичност на въпроси от крайграничен и трансграничен интерес на държавно и международно равнище.

Съвместно с **Гранично-районна асоциация НЕСТОС**, обединяваща общините и неправителствени организации на регион Драма, Гърция, през 1997 г. бе създадена **Трансгранична асоциация МЕСТА-НЕСТОС**.

През 1998 г. Асоциация Места-Нестос кандидатства и с единодушие бе приета за пълноправен член на **Асоциацията на европейските погранични райони (АЕВР)**, което ѝ дава статут на ЕВРОРЕГИОН. Това е първият еврорегион в Югоизточна Европа. Имаме избран наш представител в Изпълнителния съвет на асоциацията – г-н Алкис Пападимитриу. В последните три години Общото събрание на УС на Асоциацията на европейските погранични райони провеждаше заседания в град Драма. Участвахме във форуми в Хелзинки и Страсбург.

Разработване на обща работна програма между България и Гърция

Съществуващо положение

Сътрудничеството между двата региона не е нещо ново, започнало преди няколко месеца или години. Сътрудничеството стартира през 1991 г. и оттогава се развива и разгръща, преодолява безброй проблеми, насложени през десетилетията. Наслоения на миналото, бежански проблем, Драмски събития и войни. Първостепенният проблем в сътрудничеството не идва от лошо отношение, подозрение или злонамереност. Хората работят искрено, открито и с много ентусиазъм. Най-големият от всички проблеми е трудността на преки физически комуникации, поради липса на пряка гранична връзка. През 1995 г. двете правителства се споразумяха да открият нов гранично-пропускателен пункт. Междудународното сътрудничество на двата региона набра сили и направи стъпка, неочаквана за регионите на Балканския полуостров.

Разработили сме и осъществяваме обща стратегия за действие.

Трябва да се подчертае, че трансграничното ни сътрудничество възприема дейностите, осъществявани в други еврорегиони, които имат забележителен успех в други части на континента. Вместо да експериментираме с действия, дейности и събития или да създадем структури и организационни форми, които са непознати, следваме тези от еврорегионите, които са показали успех. Поради тази причина един от елементите на съществуващата ситуация в ЕВРОРЕГИОН НЕСТОС-Места е да следва отблизо и да участва в събитията, организирани от други еврорегиони и членове на АЕВР и да се учи от опита им.

Шестте сфери на дейност, които функционират в ЕВРОРЕГИОН НЕСТОС-Места са: **Сфера на дейност А** – Комуникации, Обмен на информация и информационна мрежа; **Сфера на дейност В** – Икономическо сътрудничество, Транспорт и Инфраструктура; **Сфера на дейност С** – Туризмъ, Развлекателна дейност; **Сфера на дейност Д** – Култура и Обществена дейност; **Сфера на дейност Е** – Опазване на околната среда и Селско стопанство.

Развитие на сътрудничеството

През лятото на 1997 г. специалисти на еврорегиона разработиха първия годишен план.

Първият план за действие включва следните дейности:

- Център за културен обмен: ЕВРОРЕГИОН НЕСТОС-Места.

В контекста на развитие на културния обмен между двата региона няколко групи на ансамбли от двата региона направиха посе-

щения и изнемоха представения. Участвахме и в тържества на самата граница.

- Редовна обмяна на опит – между учители, лекари, представители на Общинския съвет, администрацията, също в областта на отбита, културата спорта.

Срещата със символично значение за сътрудничеството между двете страни се състоя през 1998 г. на границата. Присъстваха: Неврокопският митрополит – негово светейшество Натанаил, Митрополитът на Като Неврокопи – негово светейшество Спиридон, управителят на Софийска област – г-н Кацаров, префектът на Драма – г-н Димитриадис, и други официални лица. Префектът на Драма засади маслиново дръвче на българска територия като символ на мира. Кметът на Гоце Делчев засади бяла мура на гръцка земя като символ на вечността, приятелството и мира.

- Подарци на граниচারите.

Събитието има символичен характер. Гръцките и българските официални лица традиционно се срещат на границата между двете страни и връзват подарци на граниচারите от двете страни (Коледа и Великден).

- Хуманитарна помощ за нуждаещите се.

Поради икономическата и финансовата криза в страната ни голяма хуманитарна помощ с храни, лекарства, дрехи и др. тръгнаха от Драма като помощи за нуждаещото се население на регион Места.

- Бизнес форум.

Сътрудничеството между гръцки и български фирми се представя под формата на организиране на гръцко-български бизнес форуми в Гоце Делчев. Днес около 25 предприемачи и бизнесмени от областта Драма активно осъществяват икономическа дейност в региона. Наши фирми участват на форуми в Драма, Кавала и Солун. Голямо постижение е изграждането на модерно Депо за ТБО. Евро-регионът изигра решаваща роля за създаването и представянето на нови бизнес възможности през границата. Влязоха немски и италиански инвеститори.

- Езиково обучение.

Бизнес центърът в Разлог, с подкрепата на МОТ и ПРООН, организира курсове за обучение на млади изпълнители за трансгранична бизнес практика, включително и обучение по гръцки език. От другата страна професионалните центрове на Драма въвеждат подобни курсове за обучение, включително преподаване на български език.

- Медийна асоциация на двата региона.

Това е водещ пример на добър опит за трансграничното сътрудничество и първа стъпка на приятелство на Балканския полуостров. Две медийни асоциации – "Мас медиал линк" от гръцка страна и "Асоциация Пирин медия" от българска страна, установиха общи структури и действия с основна цел да информират общественото мнение на целия еврорегион за дейността на трансграничното сътрудничество. Може би в очите на утвърденото западноевропейско гранично сътрудничество това изглежда много лесно, но за нашия регион новото преминаване на границата е огромно постижение.

- Най-голямо достижение – стартиране строителството на пътя Гоце Делчев – Драма и КПП "Илинден" – 20 млн. евро по Програма ФАР на ЕС.

Преди приключването на първия план за действие подготовихме нов план за действие на еврорегиона. Вторият план за действие е по-добре организиран и се базира на тематични работни области.

Дейностите, одобрени в плана за действие, съответстват на трансграничното сътрудничество. Също така са договорени конкретни срокове.

Тези мероприятия са изложени обобщено във всяка от сферите на дейност:

Сфера на дейност А: Комуникации, обмен на информация и информационна мрежа

Дейностите в тази сфера включват:

- Предварително организирани работни срещи на официални лица от двете страни, два пъти годишно.
- Създаване на контакти чрез електронна поща, по-добри комуникационни връзки за подобряване на контактите.
- За осведомяване на общественото мнение за дейността на еврорегиона създадохме обща печатна страница за новините. Тази страница ще бъде публикувана в местни вестници в България и в местни вестници в Гърция.

Сфера на дейност В: Икономическо сътрудничество, транспорт и инфраструктура

- Съдействие и подпомагане по изграждане на новия път и КПП Гоце Делчев – Драма.
- Информационен обмен, отнасящ се до икономическото развитие в съответните територии, както и предприемаческата дейност на двете страни.

- Публикуване на рекламен материал, представящ еврорегиона като цяло, за ново инвестиране.
- Програми за обучение на фирмените служители на изпълнителни длъжности в областта на бизнеса и трансграничната дейност, езиково обучение, маркетинг, организация на бизнеса, експорт и т.н.
- Организиране на срещи от бизнес характер и предприемачески характер. Тази дейност се провежда от много години досега и работните групи се опитват да включат повече организираните мероприятия като бизнес форуми, панаири и изложби.
- Обезпечаване на покровителство над смесените предприятия и осигуряване на посредничество за разрешаване на проблемите, възникващи по време на трансграничните дейности.
- Проучване за улесняване на трансграничните транспортни обекции и свободна зона за промишлена дейност.
- Подготовка и участие в икономически програми.

Сфера на дейност С: Туризм и развлечения

- Популяризиране на музеите на еврорегиона и привличане на посетители, включително чужденци.
- Публикуване на рекламен материал за туристическия продукт на еврорегиона.
- Работа за въвеждане на годишен приз за най-добро обслужване при предлагане на туристическите възможности на еврорегиона.
- Работа за организиране на общи спортни събития, като "Купа на Еврорегиона", по футбол, и едновременно за създаване на купа по ски, като спортните събития ще се провеждат в планината Фалакро в Гърция и Пирин планина в България по едно и също време.
- Обмяна на гостуващи групи и организиране на развлекателни събития като фолклорни групи, музикални изпълнители, театър, конференции и т.н.

Сфера на дейност D: Култура и обществена дейност

- Създаване на пешеходни маршрути между местности, свързани с културата на еврорегиона – бит, фолклорна музика, народно изкуство и т.н.
- Отпечатване на публикация с интересните културни и художествени особености на еврорегиона.

- Радио и телевизионни програми, информиращи обществеността на двете страни относно мероприятията от общ интерес в областта на културата, изкуството, музиката и т.н.
- Обмен и гостуване на младежи от двете страни на границата.

Сфера на дейност E: Опазване на околната среда и селско стопанство

- Общи действия за опазване на горите от пожари, на околната среда от замърсяване, за опазване на река Места.
 - Кандидатстване в програмата ФАР – СВС за финансиране в областта на опазване на околната среда.
 - Обмяна на информация, отнасяща се до въпроси, свързани с околната среда.
 - Проучване за общо рециклиране на отпадъци.
 - Развитие на селския туризм в еврорегиона.
- Досега всичко сме реализирали със собствени сили, с изключение на инфраструктурните проекти.

Постигнатите резултати показват, че тази форма на трансгранично сътрудничество има бъдеще. За да бъде тя още по-резултатна и конкретна е необходима и подкрепата на правителството и финансовите институции в страната и на европейските програми.

КОНСТАНТИНОС ГРИМБАС –
изпълнителен секретар на Еврорегиона Нестос-Места

Госпожо председател,

Скъпи приятели от Балканския регион,

Казвам се Константинос Гримбас и съм председател на Търговско-промишлената палата в нашия регион. Много благодаря за тази покана, която ми беше отправена, да участвам в кръглата маса. Надявам се, че и вие ще получите подобни покани за участие във форми, които ние сме в процес на организиране в областта на трансграничното сътрудничество.

Днес аз съм тук заедно с още двама колеги, като аз съм изпълнителен секретар на гръцката страна на региона Нестос-Места. Аз няма да говоря много за този регион, защото г-н Москов, моят приятел, както и г-н Пападимитриу, в дух на сътрудничество между Гърция и България, в дух на трансгранично сътрудничество между двете страни, вече говориха. Като член на Изпълнителния комитет на Асоциацията на гръцките общини ще кажа, че ние бихме искали да видим още по-голямо развитие на това сътрудничество. Искам също да добавя, че 10 години труд е много труд.

Ще се спра на по-важните въпроси, които Гърция като членка на Европейския съюз, намираща се на Балканския полуостров, се опитва да решава на правителствено ниво.

На първо място, нашата страна се стреми да предоставя по-мощи на граничните райони в България.

Втори характерен момент за трансграничното сътрудничество е участието на 250 гръцки компании в българската икономика. Те работят предимно в българската част на еврорегиона и досега са дали 20 хиляди работни места, които в бъдеще могат да стигнат до 60 хиляди.

Това икономическо сътрудничество и по-точно сътрудничеството в областта на бизнеса, създава много важни връзки на нивото на бизнес сътрудничеството. Повечето от тези дружества са със седалище Гърция, но те се възползваха от по-евтината работна сила в България и откриха филиали тук. А продуктите, които те произвеждат, се изнасят за трети страни. Гърция загуби доста работни места, но, от друга страна, това беше добре. Бяха разкрити работни места за хора, които бяха от другата страна на границата и всъщност тези българи, които иначе може би биха емигрирали в Гърция, не направиха това. Те останаха там, където живееха и преди, и за тях имаше работа.

Трети момент, който искам да изтъкна, е създаването на много връзки, на огромен брой връзки между гръцката и българската страна. Работихме много упорито, за да убедим и двете правителства, и днес можем да кажем, че почти сме приключили с проекта, свързан с опазването на околната среда, с откриването на пропускателен пункт. Аз знам, че това беше един много труден проблем, който трябваше да се реши от българска и гръцка страна. Гръцкото население е силно заинтересовано от опазване на хората и на фауната по планините, поради което ние дори замислихме да създадем една работна група, която да обмисля начини за подпомагане на населението от малките населени пунктове.

И на четвърто място. Едно много важно събитие ще бъде организирано през 2004 г. на Балканския полуостров – Олимпийските игри в Атина. Тях трябва да разглеждаме не само като нещо, което е чисто гръцко. Напротив, като балканско събитие. В продължение на 20 дни целият свят ще ни гледа. В продължение на 20 дни ще има мир тук. И, разбира се, това е предимно наша грижа. Но ние трябва да намерим начин да живеем добре заедно, защото ние сме малки културни общности и затова предложихме на Олимпийския комитет олимпийският огън да не се ограничава само в гръцка територия, а да премине и през териториите на другите балкански държави.

Още един важен елемент, свързан с олимпийските игри, е, че за тях ще бъдат необходими 60 хиляди доброволци – мъже и жени, и за нас е много важно част от тези 60 хиляди души да бъдат от страни, които са ни близки страни, които са на Балканите.

Госпожа Долокуло – председателят на Олимпийския комитет, връчи това наше искане на Олимпийския комитет, защото то всъщност не идва само от нас, от гърците, това искане е и на нашите приятели от другата страна на границата.

АЛКИС ПАПАДИМИТРИУ –

координатор на Еврорегиона Нестос-Места и член на Управителния съвет на Асоциацията на европейските погранични райони при Съвета на Европа

Дами и господа,

Кметът на Гоце Делчев и моят колега г-н Гримбас разказаха вече доста за Еврорегиона Места-Нестос. През последните 10 години ние развихме и изпълнихме много проекти – различни проекти в различни области на живота. Няма да повтарям информацията за тези проекти, вече я чухте, но бих искал да се върна малко назад – към първите дни на тези 10 години и да ви кажа, че тогава беше много трудно да започнем трансгранично сътрудничество. През 90-те светът на Балканския полуостров не беше такъв, какъвто е днес. Въпреки това успяхме да се съберем заедно и взехме решение, че ако има бъдеще, трябва да бъде споделено бъдеще. Основната идея и основната цел на нашето сътрудничество е общото развитие на двата региона от двете страни. Идеята ни е, че ако те се опитват да се развиват поотделно, не могат да постигнат толкова много неща, колкото бихме могли да постигнем, ако работим заедно.

Поради това много от публикациите ни и много от проектите, които развихме в този еврорегион, имат общи цели – да представят тази област като област, която има потенциал за развитие и в икономиката, и в туризма, и че този потенциал може да се осъществи, ако работим заедно. Може да видите картата, която сме изготвили – на нея се вижда, че зоната на еврорегиона е представена като една обща територия. Всички цели, всички събития са развити така, че да работим заедно. Да развиваме туризма, икономиката, да привличаме инвестиции заедно. Трябва да разберем предимствата на сътрудничеството и смятам, че отделността, самотността на Балканския регион като цяло, трябва да се превърне в наше предимство, не в наш недостатък.

Като член на Асоциацията на европейските гранични региони, мога да кажа, че опитът ни е много окуражаващ. Работим с много гранични градове и смятам, че много от тях допринесоха страшно много за това развитие, особено тези, които са по р. Дунав – Никопол, Русе. Поради това искам да ви приканя да направите нещо, което направихме ние в първия начален стадий на развитие на региона Места-Нестос. Ние не се опитахме да изнамерим отново колело, не се опитахме да правим някакви радикални нови неща, опитахме се да се поучим от опита на Европейската асоциация на евроре-

гионите и да видим как Източна и Западна Европа – например Чехия и Германия заедно, как са успели да развият отношенията си, какви са били техните цели и какви проекти са изпълнили.

Опитахме се да копираме техния опит, да ги имитираме. И бих подкачил новите инициативи за трансгранично сътрудничество в нашата област, тук на Балканите, да се опрат на опита на Европейската асоциация, да поискат подкрепа, защото там има много добре развити функционални идеи върху работата на еврорегионите и ако използваме тези вече разработени идеи, можем да избегнем някои трудности.

Също така бих желал да кажа, че както показва и примерът на Нестос-Места, ние изпълнявахме малки и прости проекти, защото нашият проект е точно такъв. Ние искаме да работим с неща, които са постижими. Ако се занимаваме с нещо голямо и сложно, винаги възниква опасността да не бъде изпълнено. Затова е по-добре да се започне от малки проекти, от постижими проекти. От друга страна винаги трябва да се мисли и по-напред. Не трябва винаги мисленето ни да е ограничено само до малките проекти.

Господин Гримбас спомена вече всички малки проекти, които сме изпълнили, но, от друга страна, ние упражняваме натиск върху нашите национални правителства и за по-големи цели. Например отварянето на границите. Не беше лесно да убедим Атина и София, че е нужен нов пропускателен пункт, но ние го постигнахме. Освен това стигнахме и по-далече. Убедихме Европейската комисия, че от българска страна програмата на ФАР за трансгранично сътрудничество не трябва да дава предимно пари за инфраструктура. И ако разгледате новата програма на ФАР за трансгранично сътрудничество, ще разберете, че голяма част от парите вече се дава не само за инфраструктура, но и за малки проекти, които са свързани с трансграничните дейности, както е примерът с региона Места-Нестос. Има и други такива примери: България – Румъния, България – Македония или България – Югославия. Те работят с друг инструмент – с ФАР-КРЕДО. България – Турция също работят с ФАР-КРЕДО. Те финансират основно инфраструктура, но отново може да се мисли малко по-широко – да отидете при вашето правителство и да им кажете: "Да, инфраструктурата е много добра, защото има нужда да бъде развита, но трябва да отидем една стъпка по-напред и да видим какъв е ефектът на тези малки финансирации за отношенията между България и Гърция". Ако те дават добри резултати, този полезен пример трябва да се използва за България и други гранични държави.

Ние отделихме много време да убедим Европейския съюз, че България трябва да получи пари от ФАР за трансгранично сът-

рудничество. Опитът ни е полезен, тъй като последствията му са положителни и не се отнасят само до Нестос-Места. Много общини спечелиха от този опит. Ще бъда доволен отчасти да отговоря на вашите въпроси, ако имате такива, и искам да повторя някои важни неща.

Потърсете помощ от европейските трансгранични региони, от тяхната асоциация, може да се възползвате от техния опит. Ние го направихме и получихме голяма подкрепа. Второто, което искам да повторя, е да се започне с малки и постижими проекти, за да избегнете фрустрацията от неуспех. И трето, малките проекти, макар че те са много добър пример за трансгранично сътрудничество, не трябва да остават изолирани. Трябва да се опитвате да оказвате натиск на вашите правителства, за да получите подкрепа за по-широко сътрудничество. За да стане това възможно, трябва еврорегионите да се разширяват, работата да се издигне на нива по-големи от общините. Един добре развит регион, какъвто е Нестос-Места, има примери и от Европейския съюз, трябва да включва и други асоциации от Европа. Например в Места-Нестос водещата роля се изпълнява от Търговско-промишлената палата в Драма, т.е. дейностите не се отнасят само до една община, те са свързани с един много голям и успешен агент, какъвто е тази палата. Трябва също така да се приканят да участват търговски организации, фирми. Някои региони включват също и частни компании. Аз не виждам никакъв проблем за участието им, ако тези частни компании подпомагат трансграничното сътрудничество, те са добре дошли.

Накрая, бих желал да спомена, че важен елемент от трансграничното сътрудничество е, че каквото и да правите, го правете съвместно с вашия съсед, с хората, които са непосредствено до вас и познават най-добре. Това обаче не означава, че не можете да си сътрудничите с други гранични асоциации или други гранични организации. В този смисъл искам да кажа, че ние работихме и с други еврорегиони в областта на сътрудничеството. Например Асоциацията на европейските гранични региони подкрепя създаването на такива региони в Карелия – руската част и финландската част на Карелия – те често идват на срещи при нас и се научават на много неща. Освен това получават подкрепа, от която се нуждаят за техните еврорегиони.

ВЛАДИСЛАВ КСИОНЖЕК –

председател на Организационния комитет на програмата "Най-добрите стоки и услуги на руските пазари", Москва, Русия

Дами и господа,

Бих искал да започна с въпрос към всички уважаеми участници и конкретно към представителите на българските региони. Ако си представим, че се върнем в нашата младост, времето на българо-съветската дружба, бих предложил да вдигнат ръце представителите на тези региони, които биха желали продукцията им, която се произвежда в техните региони, да попадне на пазарите в Русия.

Прекрасно. Смятам, че повечето от вас показаха своето положително отношение към въпроса.

Случи се рядък случай в нашата практика – целта на моето посещение във вашата страна буквално за два дни претърпя коренна промяна. Основната ми цел беше да ви разкажа за нашия опит – изграждане на линията за придвижване на стоки и услуги, произведени в Русия, на пазарите на Средна Европа. Както и за създаването на необходимите условия за обратния поток – стоки и услуги от страните на Централна Европа към пазарите на Русия.

Идеята е, да се помогне на фирмите, които не са осъществили още възможностите си за навлизане в други пазари и не разполагат със средства за мощна рекламна кампания за налагане на своите стоки и услуги.

Става въпрос за предприятията на Русия, които по обясними причини не разполагат с подобни средства, но също така и за предприятия от Чехия, от други страни на Средна Европа като Австрия, Германия и др., които не са имали възможност да стъпят на пазарите в Русия.

Бих искал да кажа, че в рамките на нашата програма, която се нарича "Най-добрите стоки и услуги на руските пазари", и която се провежда под егидата на Министерството за икономическо развитие на Руската федерация, се работи в тясно съдружие със субектите на Руската федерация – имат се предвид отделните области и региони, губернаторите и подотраслите. Съществена поддръжка оказва и Федералното събрание на Русия. Също получихме паричната подкрепа на Съюза на промишлениците и предприемачите в Русия, който е известен като Съюзът на Волски.

Бих искал част от времето, което ми е отредено, да използвам за да разкажа за придвижването на стоки и услуги в отделните пазари в регионите на Русия, като използвам понятието "руско предп-

приятие". Но бих искал да поясня, че понятието "руско предприятие" може със същия успех да се замени с понятието "чехско предприятие" или някое друго, например "българско предприятие".

В рамките на тази програма всяка година в Москва, в най-големия изложбен център на Русия, който се нарича "Експоцентр", се провеждат изложби с аналогичното име на нашата програма "Най-добрите стоки и услуги на руските пазари", като участниците в тази изложба се препоръчват най-вече от администрацията на субектите на Руската Федерация. Изборът пада предимно върху тези предприятия, които вече произвеждат продукция с твърде високо качество и имат готовност да реализират своята продукция по твърде приемливи, често даже ниски цени, но не разполагат с необходимите ресурси, за да рекламират своята продукция и не могат да направят пробив там, където по-сериозните им конкуренти, с по-сериозни възможности, вече са се настанили.

Ефектът на изложбите се постига преди всичко за сметка на това, че самата изложба, така да се каже, чисто и просто стартира по-нататъшните процеси и процедури за придвижването на тези стоки и услуги.

От друга страна, на самата изложба се проявява пазарната страна на въпроса. Има се предвид конкретното сключване на договори между участниците, което се комбинира с чисто административен похват – препоръчването, което аз по своя инициатива от предишни разговори добавям и което понякога има малко ултимативен характер – на определени производители, на определени стоки и определени услуги за участие в изложбата.

Днес ние вече виждаме значителния ефект от съчетаването на тези неща, на тази нова технология. Защото договорите, които се сключват на самата изложба или малко време след като тя изтече, са благодарение на установените контакти по време на изложбата. На основата на реализацията на тези договори, на тези сделки, се прави един особен вид рейтинг на успешното участие на отделните производители в изложбата.

Търговците на едро, които са поканени да участват в изложбата като членове на журито, което дава съответните оценки, гласуват не както обикновено се гласува с вдигане на ръка за участие на тази или онази фирма, а с направени прецизни сметки, за да се получи съответната аранжировка.

Резултатите от този рейтинг се публикуват в нашето списание и това се нарича пътят към успеха. Списанието, с публикувания рейтинг за придвижване на стоки на съответните пазари, се разпраща

по административен път на субектите в Руската Федерация. А те от своя страна, доколкото знаем за процедурите в отделните области и райони, чисто и просто в пликове на съответната администрация разпращат тези списания на големите търговци на едро и на големите потребители в съответните региони, които не са могли по никакви причини да бъдат в Москва и да посетят изложбата.

Разбира се, не веднага, след като се запознаят с рейтинга, публикуван в нашите списания, фирмите и съответните потребители хукват да сключват договори. Но практиката показва, че естественото желание на всеки един, който вижда в горната част на таблицата на рейтинга някаква неизвестна на него фирма, е да пожелае да провери дали действително тази фирма дава продукция, която съответства на високото съотношение между качество и цена на продукцията.

Бих искал да кажа, че с този начин за придвижване на стоки и услуги, който е свързан с използването на пръв поглед с изживялата времето си вече схема на административен натиск, става така, че на всеки договор, който се сключва директно на изложбата, се падат 10 или 20 договора, сключени от производители и потребители, които са се запознали с рейтинга в списанието. Което пък е съпоставимо, както вие сами можете да прецените, с ефекта от една мащабна телевизионна реклама.

Имайки предвид, че резултатите вече са налице, следваща стъпка бе изборът на един регион от Централна Европа, а именно Чехословакия, по-точно Прага, за създаването на център, който да служи за придвижването на руски стоки и услуги, искам да подчертая, не на пазарите на Чехословакия, а на пазарите на цяла Централна Европа. По този начин, на базата на сътрудничеството на тези организации, които аз вече имах удоволствието да спомена, стигнахме до идеята за създаване на европейски център в Прага за придвижване и пласиране на руски стоки и услуги на пазарите на Централна Европа.

Редовната ни изложба, която през следващата година ще бъде на 27.02. – 30.03. в Експоцентъра в Москва, фактически получава статут на пробен, така да се каже, камък за руските производители, които най-успешно са действали на пазарите в Русия. Чрез Министерството на икономиката и промишлеността на Русия е сключен договор с аналогичното министерство в Чехия и това е свързано от тяхна страна не с грижата за руските производители, а с интереса на чешките производители, които използвайки нашата технология, могат да придвижват своите стоки и услуги на пазарите на Русия.



С това завършвам своята част от моето изложение, която аз предварително планирах да ви представя.

Обаче за трите дни от пребивавеното ми във вашата прекрасна страна и във вашата столица, с помощта на фондация "Солидарно общество" общо ние реализирахме много срещи с представители на почти всички властови структури в София. Интересни разговори имахме в Народното събрание, в Правителството на България, с един от лидерите на БСП. Бяха проведени разговори и с някои профилирани производители на стоки и услуги в България, в частност по посока на туризма, селското стопанство и пр. Известните български плодове, зеленчуци, вина и друга селскостопанска продукция са много добре познати в Русия, въпреки че сега за съжаление много рядко можем да ги видим в нашите магазини и пазари. И се получи така, че тази технология, която ние разработвахме за конкретен регион от Европа, а именно за Чехословакия, имайки предвид съседните с нея държави – Германия, Австрия, Полша, Швейцария, може да се приложи и тук. В резултат на разговорите в България, стигнахме до идеята, че би имало смисъл да се реализира не само нашият проект, който е ориентиран към Централна Европа за придвижване на стоки и услуги към пазарите на Русия, но и проект за създаването на подобен център в България.

Според нас би било целесъобразно да говорим не конкретно за руско-български или българо-руски проект, а за конкретен руско-балкански проект. Контактите, които имахме тук на правителствено ниво, с представители на определени бизнессреди, както и контактите с сметовете на тази среща, биха могли да създадат условия за реализация на една структура, която ние условно бихме нарекли "Балканска търговска къща" – Балканска търговска къща за търговия със стоки и услуги с регионите на Русия.

Възниква първият въпрос и с него първото предложение - икономическата целесъобразност за стартирането на такъв проект може да се провери в най-скоро време – а именно по време на нашата поредна изложба, която ще се състои от 27.02. до 30.03. 2002 г. в Експоцентъра в Москва. Там може да бъде представен широк спектър от производители на стоки и услуги в България. По търговските резултати от тази изложба, в смисъл от броя на сключените договори за участието на български производители, биха могли да бъдат набелязани именно тези производители, които би имало смисъл и би следвало да бъдат подпомогнати при представянето им на пазарите в Русия и в регионите на Централна Европа.

Аз съм много радостен, че вчера на срещата ни, която беше в Министерството на земеделието, бе повдигнат и въпросът за евентуалното финасиране на едно такова участие от българска страна. Във връзка с това, ние споделихме нашето пожелание и най-вече оформено вече мнение, че бихме могли да предоставим на българските производители цял един павилион на нашата изложба, разположен непосредствено до главния вход на Експоцентъра и разполагащ с 900 кв.м. изложбена площ. Според моя опит той може да приеме около 100/150 фирми.

В тези папки, които са пред вас, има нещо като проект на договор за сътрудничество, който Организационният комитет на изложбата е готов да сключи с всеки един представител от България.

ЖИВКА ДАМЯНОВА –
координатор на "Коалиция 2000"

Дами и господа,

Представител съм на фондация "Солидарно общество" и на неправителствената антикорупционна инициатива "Коалиция 2000". И тъй като преди това съм била и в местната власт, искам да подчертая, че съм привърженик на сътрудничеството между общините, общинските власти, кметовете и неправителствения сектор. Много се радвам, че в изказванията стана дума за това сътрудничество, което би подпомогнало осигуряването на устойчивост на проектите. Известно е, че след като свърши финансирането по държавна линия, има нужда от нови финасови инжекции, които биха могли да дойдат по линия на неправителствения сектор.

Ето защо искам да ви съобща за дейността на "Коалиция 2000", която се финансира от Американската агенция за международно развитие.

"Коалиция 2000" е българска антикорупционна инициатива, която обединява усилията на неправителствени организации, представители на държавни институции в тяхно лично качество, независими експерти и журналисти. Основни цели на "Коалиция 2000" са повишаване на обществената нетърпимост към корупцията като елемент на демократичните ценности и практическо прилагане на механизми, осигуряващи прозрачност и доверие. Основните дейности на "Коалиция 2000" са провеждане на широка информационно-образователна кампания, мониторинг и оценка на корупцията и формулиране на конкретни предложения за антикорупционни механизми и практики в законодателството, публичната администрация и гражданските структури.

Основополагащо значение за реализиране целите на Коалицията има прилагането на Системата за мониторинг на корупцията, която обхваща емпирични изследвания и аналитични разработки, извършвани от социологическата агенция Витоша рисърч. В резултат стана възможно периодично да представяме информация – получила публичност като Корупционните индекси, която позволява да се правят изводи относно мащабите на корупцията в страната, свързаните с нея нагласи, оценки и очаквания на обществеността. Наред с това започна осъществяването на един регионален проект – с участието на колеги от Македония, Румъния, Сърбия и другите съседни балкански страни, който включва наблюдение и анализи на корупционната обстановка и си поставя за цел да изготви конкрет-

ни предложения за борба с корупцията в регионален мащаб. Досега Корупционните индекси в България и в съседните ни страни показват сравнително трайна "класация" на корумпираните чиновници, като на първо място са митническите и данъчните служители, полицаи, следвани от висши държавни служители (в министерствата), общински служители и т.н.

Борбата срещу корупцията, в митниците по-специално, както и срещу нелегалния трафик на стоки и хора, е една специална и твърде важна сфера, в която се налага сътрудничество както между държавните институции и обществеността, така и сътрудничество между съседните държави и особено на общинско ниво. Тези проблеми ще бъдат в центъра на вниманието на следващия етап от антикорупционния проект на "Коалиция 2000", който се подкрепя от Американската агенция за международно развитие. Бихме се радвали в този проект да се включат и представители на присъстващите тук гранични общини, а за в бъдеще, бих предложила, антикорупционните инициативи, осъществявани съвместно с общинските власти, държавните институции и гражданските структури, да влязат в дневния ред на трансграничното сътрудничество.

ВЕНЕЛИН УЗУНОВ –
заключително слово

Аз нямам никакви претенции да правя обобщения, но смятам, че на базата на направените изказвания и доклади, бих по-скоро формулирал или бих се постарал да формулирам някоя от задачите, които произтичат за общините от тази среща по проблемите на трансграничното сътрудничество.

На първо място бих поставил въпроса за нормативната уредба в съответните страни и най-вече тази нормативна уредба да бъде синхронизирана помежду си. Необходимо е също така да се извлекат успешни практики по нейното прилагане, тъй като за всеки един регион има определени особености, които трябва ясно, точно да се изведат и да се формулират, и след това да бъдат предложени за подобряване на нормативната уредба.

На следващо място аз виждам подкрепата на Националното сдружение на общините в едно устойчиво, полезно и равноправно партньорство на тези региони от двете страни на границата, т.е. по всякакъв начин да се търсят инструменти, с които разполага Националното сдружение, това сътрудничество да бъде устойчиво в максимална степен и да бъде равноправно и ползотворно.

На следващо място считам, че Националното сдружение на общините би имало възможност да изиграе решаваща роля в създаването на условия за една широка обществена подкрепа на трансграничното сътрудничество. Тук, в докладите, се коментираше, че има различни наслоения и предразсъдъци с годините, а защо не и във вековете, противоречия, които ние сега в рамките на много кратко време трябва да преодолеем, да убедим хората, че това са предразсъдъци, които не ни водят напред, а ни връщат назад.

И тук стигам до следващото място, до следващата полза, която може да допринесе Националното сдружение на общините в тези региони. Това е да създадем компетентност и възможност на общините да предоставят такива услуги за регионите, които са в трансграничното сътрудничество, че те да бъдат конкурентни и способни пред европейските фондове, програми, и финансирането им да стане максимално бързо и най-вече успешно. И в рамките на това, което казвам, през следващата година нашето Национално сдружение на общините си поставя за цел да изнесе офиса си в Брюксел. Никой няма да дойде от тези европейски програми и проекти да каже какво става във вашия регион, какви проблеми имате, ако ние самите не намерим формата и начина, компетентно, чрез нашите пред-

ставители там, в извора, да търсим възможности за финансиране на тези проекти и на тези програми. Мисля, че в общи линии това са проблемите, като не искам да ви отегчавам повече с моето заключение. Ако някой от вас има предложения къде да насочим нашите усилия, ние сме готови да ги обсъдим и най-вече да ги приложим в нашата ежедневна практика.